

OBSAH ČÍSLA

- 3** EDITORIAL
- 4** SLOVO ŘEDITELE
- 4** OCENĚNÍ PROFESORA PALIČKY
- 5** SLOVO DĚKANA
- 5** BENEFIČNÍ KONCERT
- AKTUÁLNĚ**
- 6** DOPRAVNÍ ODBOR FN HK
- 8** NOVÍ VEDOUCÍ PRACOVNÍCI
- 8** PŘEDNÁŠKY NA HRADĚ
- 9** CENA FLORENCE NIGHTINGALE
- 10** NOVÉ SIMULAČNÍ CENTRUM LF HK VE FN HK
- 10** VELETRH UPLATNĚNÍ V MEDICÍNĚ
- 10** CVIČENÍ SLOŽEK IZS NA LF HK
- VĚDA A VÝZKUM**
- 11** INOVACE V DIAGNOSTICE MNOHOČETNÉHO MYELOMU
- 12** SEMINÁŘ MLADÝCH PATOLOGŮ V LITOMYŠLI
- 13** PNEUMOLOGICKÉ DNY.
- 14** SEMINÁŘ STOMATOLOGICKÉ KLINIKY
- 15** 28. GERONTOLOGICKÝ KONGRES
- 16** ROKITANSKÉHO DEN 2023
- INFORMACE, ZAJÍMAVOSTI**
- 17** FENOMÉM SHAKESPEARE
- 19** PÉČE O ZAMĚSTNANCE FN HK
- 20** MULTIMÉDIA V EXPOZICI CESTY MĚSTA
- 21** ERASMUS STORY – PASSAU
- 22** VÝJEZD NA ERASMUS DO LJUBLJANY
- 23** RUN FOR LIFE
- 23** REKTORSKÝ SPORTOVNÍ DEN 2023
- 24** LÁZNĚ PŘED STO LETY 2
- 26** KAM ZA KULTUROU V HRADCI KRÁLOVÉ
- 27** HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH
- 30** ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA PŘI FN HK

Vážení a milí čtenáři Scanu,

před sebou máte již druhé letošní číslo Scanu. To vychází pravidelně na přelomu jara a léta. Ale jaro se letos jaksi nekonalo, alespoň podle mě, když soudím podle počasí z Orlického podhůří. Ještě před 14 dny se tam noční teploty pohybovaly kolem nuly a najednou se v posledních dnech oteplilo tak, jak mnohdy nebývá ani v létě. Je to už standard posledních let a do budoucna nás meteorologové varují, že díky jevu El Niño se tato situace bude dále zhoršovat, což povede k rozšíření dalšího sucha v oblasti rovníkové Afriky, ale nejen tam. I v Evropě dochází tak, jako na celém světě, k významnému oteplování a už jen málokdo věří, že by to byla jen náhoda. Takže krátce řečeno, to nám tu ještě chybělo. Jako by nestačil Covid, který stále ještě neskončil, a válečný konflikt na Ukrajině, který se zřejmě ke svému konci také nechýlí. Současně ani aktuální situace na politické scéně mne, a asi ani Vás v poslední době nenaplňuje velkým nadšením. Zdá se, že se v honbě za vylepšováním státního rozpočtu dočkáme mnohého. Zatím to bohužel vypadá tak, že ho budou zachraňovat hlavně státní zaměstnanci, takže i my zdravotníci. Přitom ve zdravotnictví se hledají potřebné rezervy, ať už jsou to ty finanční nebo ty lidské, stále hůře. Pokud to takhle půjde dál, tak nás asi v příštích několika letech nic moc pozitivního nečeká, ale uvidíme.

Nyní tedy již krátce k obsahu tohoto vydání. Samozřejmě v něm nemohou chybět tradiční „sloupky“ ředitele FN HK a děkana LF HK. Za Vaši pozornost jistě stojí dvě ocenění, která v poslední době získali dlouholetí pracovníci FN. Prof. Palička převzal z rukou hejtmana Medaili Královéhradeckého kraje I. stupně za celoživotní práci pro rozvoj lékařské vědy a Mgr. Kupečková získala in memoriam Cenu Florence Nightingale za celoživotní dílo. Věřím ale, že si každý z Vás v aktuálním čísle Scanu najde ještě spoustu dalších zajímavých informací. V rámci představování pracovišť jsme tentokrát zvolili, jak už Vám napověděla titulní strana, Dopravní odbor FN HK. V jarních měsících proběhla v Hradci Králové celá řada odborných akcí s celostátním významem. Jednou z nich byl např. každoročně pořádaný Rokitsanského den, kde mimo jiné vystoupil významný český překladatel a shakespearolog prof. Martin Hilský s přednáškou Fenomén Shakespeare. Druhé číslo Scanu přináší informace také o celostátním Gerontologickém kongresu, o setkání patologů v Litomyšli, ohlednutí za Hradeckými pneumologickými dny, informace o Semináři Stomatologické kliniky, Maratonu vědy a také o inovacích v diagnostice mnohočetného myelomu. Nechybí tradiční rubriky jako Péče o zaměstnance FN HK, Hradec Králové ve fotografii, seriál o lázeňské péči připravovaný ve spolupráci s Muzeem východních Čech a informace a fotografie ze Základní a Mateřské školy při FN HK. Podařilo se nám získat také 2 zprávy ze studijních pobytů v zahraničí a samozřejmě i řadu dalších informací o dění na Lékařské fakultě a ve Fakultní nemocnici.

Doufáme tedy, že Vás i toto číslo, které jsme pro Vás jako redakce Scanu připravili, opět svým obsahem zaujme. Těšíme se, že nám zachováte svoji přízeň i do budoucna a samozřejmě rádi uvítáme Vaše případné příspěvky či náměty do čísel příštích.

S přáním hezkého léta a příjemné dovolené

V. Maisnar
prof. Vladimír Maisnar

Titulní strana – horní foto: První sanitní vůz tehdejší Okresní nemocnice Hradec Králové, 1925, Sbírka MVČ; dolní foto: Pohled na současný vozový park Fakultní nemocnice Hradec Králové, foto Reprocentrum FN HK

Zadní strana: Plakát a pozvání na Východočeský výtvarný salon 2023

scan

Časopis Fakultní nemocnice Hradec Králové
a Univerzity Karlovy, Lékařské fakulty
v Hradci Králové

Ročník XXXIII (2023), č. 2
MK ČR E 11425 • ISSN 1211-295X

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho
vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.
Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D.,
MBA, editorka: Mgr. Iveta Juranová.
Adresa redakce:
maisnar@fnhk.cz; juranova@fnhk.cuni.cz.

Redakční rada: PhDr. J. Bavor, prof. MUDr. RNDr.
M. Červinka, CSc., MUDr. Aleš Herman, Ph.D.,
prof. MUDr. J. Mandák, Ph.D., prof. MUDr. V. Maisnar,
Ph.D., MBA, prof. MUDr. V. Palička, CSc., dr.h.c.
Ing. P. Sedlářová, Bc. J. Sochor, prof. MUDr. P.
Žáček, Ph.D.

Vydává FN HK a LF HK jako čtvrtletník v Nakla-
datelství ATD Miroslav Vsetečka, Dvůr Králové
nad Labem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)
Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s. r. o.

(Elektronickou verzi časopisu - eScan - naleznete
na webových stránkách Lékařské fakulty v Hradci

Králové na adrese <https://www.fnhk.cuni.cz/e-SCAN/>;
archiv časopisu je zveřejněn na webových strán-
kách Fakultní nemocnice na adrese <http://fnhk.cz>
v kapitole O fakultní nemocnici a <http://fnhk.cuni.cz>
v kapitole Informační služby – Časopisy a www.facebook.com/Scan.casopis.FNHK.LFHK)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elek-
tronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word.
Doprovodný obrazový materiál nevkládějte do tex-
tu, ale pošlete samostatně.

Kontaktní adresy:
maisnar@fnhk.cz; juranova@fnhk.cuni.cz

Vážení spolupracovníci, druhé čtvrtletí roku 2023 přineslo ve Fakultní nemocnici Hradec Králové pokles počtu akutních respiračních chorob a také nadále úbytek pacientů s COVID-19, což mimo jiné umožňuje pokračovat v dohánění operačních výkonů odložených během pandemie. Na některých pracovištích se podařilo přidat směny, na několika operačních sálech operujeme až do večerních hodin a hledáme cesty, jak výkon navýšit. Je jasné, že toto navyšování produkce má své hranice a těmi jsou kapacitní a personální možnosti. Velmi děkuji spolupracovníkům, kteří k této problematice přistupují aktivně a snaží se pomoci.

V průběhu posledních měsíců jsem se s radostí účastnil několika významných odborných kongresů a konferencí, které se konaly v Hradci Králové a které organizovala pracoviště FN HK či se na jejich přípravách podílela. Je skvělé, že špičkoví odborníci z FN HK prezentují výsledky své práce a také, že jsou v kontaktu s odborníky z jiných zdravotnických zařízení a mohou si vyměňovat své zkušenosti v jejich odbornosti. Letošní novinkou mezi těmito akcemi byl Maraton vědy, který ve Výukovém centru LF HK v areálu nemocnice pořádala FN HK společně s fakultou. Přinesl semináře, workshopy či ukázky spolupráce v této oblasti.

Za velmi přínosné považuji také otevření prvního Simulačního centra pro mimotělní oběh a terapii ECMO v České republice, které funguje v nemocnici díky úzké spolupráci Lékařské fakulty v Hradci Králové, Kardiochirurgické kliniky FN HK a společnosti Medtronic. Podobná centra rozšiřují možnosti vzdělávání a aplikaci nejmodernějších způsobů léčby do péče o pacienty.

Důležitým tématem pro celou Fakultní nemocnici Hradec Králové je postupné nasazování nového klinického informačního systému Medical 4, který postupně nahrazuje původní informační systém fungující v nemocnici od roku 1996. Zavádění nového systému za plného provozu nemocnice je obrovsky náročné, ale tuto změnu je nutné absolvovat, aby nový systém zajistil všechny požadavky, které moderní medicína na informační technologie má.

I na tomto místě se chci zmínit o tom, že všechny zaměstnanci FN HK čeká od 17. června 2023 velká změna ve stravování, protože od tohoto data bude nejdéle do poloviny září uzavřena jídelna zaměstnanců. Důvodem jsou rozsáhlé stavební úpravy personálního restaurantu, které po dokončení zlepší podmínky pro stravování, ať už zvětšením jídelny, či pořízením nového, moderního nábytku. Po dobu rekonstrukce budou mít zaměstnanci možnost si vyzvedávat chlazenou stravu. Chápu, že je to pro zaměstnance nepříjemné, ale letní měsíce, kdy mnoho lidí čerpá dovolenou, jsou pro tuto rekonstrukci nejvhodnějším termínem.

Na závěr bych Vám všem rád popřál pokud možno klidné prázdninové měsíce, doufám, že strávíte pěkně a příjemně chvíle se svými blízkými a načerpáte novou energii do další práce ve Fakultní nemocnici Hradec Králové.

*MUDr. Aleš Herman, Ph.D.
ředitel FN HK*

Ocenění profesora Paličky

Královéhradecký kraj během slavnostního galavečera v Petrof Gallery ocenil významné osobnosti regionu. Mezi laureáty jsou lékaři, vědci, podnikatelé, sportovci i učitelé. Mezi 18 oceněnými osobnostmi je také bývalý ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr.h.c.

Osmnáct osobností vzešlo z desítek nominací od představitelů kraje, městských a obecních samospráv, ale i z řad veřejnosti. Jednotlivé nominace zhodnotila Rada Královéhradeckého kraje a následně výběr schválili krajští zastupitelé.

Nejvyšším krajským oceněním je Řád Královéhradeckého kraje, po něm následují Medaile Královéhradeckého kraje I. stupně a Medaile Královéhradeckého kraje II. stupně. Předání ocenění se uskutečnilo v rámci slavnostního galavečera v hradecké Petrof Gallery. Večerní program doprovázel smyčkový kvartet Melody Quartett.

Za celoživotní práci pro rozvoj lékařské vědy byla udělena prof. MUDr. Vladimíru Paličkovi, CSc., dr.h.c. Medaile Královéhradeckého kraje I. stupně.

Profesor Vladimír Palička působí ve Fakultní nemocnici Hradec Králové od roku 1984. Založil a vedl Ústav klinické biochemie a diagnostiky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Osteocentrum. V letech 2003–2010 byl děkanem Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a od roku 2016 až do roku 2022 ředitelem FN HK. Je členem nebo funkcionářem mnoha vědeckých či odborových redakčních rad časopisů v oborech biochemie a klinické osteologie.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, jednou z nejvýznamnějších cen, které jsou od roku 2009 na Lékařské fakultě v Hradci Králové každoročně udělovány, je Cena Josefiny Napravilové. A to hned ve dvou kategoriích, nejlepšímu studentovi prvního ročníku magisterského studijního programu Všeobecné lékařství a nejlepšímu absolventovi téhož studijního programu. Udělení ceny je provázeno finančním oceněním, které pro nejlepšího studenta 1. ročníku činí 20 000,- Kč a pro nejlepšího absolventa dokonce 30 000,- Kč. O udělení ceny rozhoduje děkan fakulty po projednání v Kolegiu děkana na základě návrhu studijních proděkanů.

Udělovat každoročně cenu s takto významným finančním obnosem je možno pouze a jenom díky velkorysému daru naší fakultě od paní Josefiny Napravilové, jejíž jméno tato cena nese.

Josefína Napravilová byla vzácná žena, s širokým přehledem a láskou k lidem, do jejíhož života zásadním způsobem, tak jako mnoha a mnoha dalším, zasáhla válka. Maturovala na plzeňském dívčím lyceu v roce 1933 a následně absolvovala studia jazyků – němčiny, francouzštiny a angličtiny. Zároveň na konzervatoři studovala i hru na klavír a zpěv. Uzavření vysokých škol nacisty však ukončilo její studium a další akademickou dráhu. Na konci války se aktivně zapojila do pražského povstání a jako absolventka kurzu pro pomocné sestry ošetřovala raněné. Po válce pečovala o vězně v osvobozeném Terezíně, a především pomáhala při hledání rodinných příslušníků válkou zničených rodin. Díky znalosti cizích jazyků byla pověřena vyhledávat po Evropě české děti odvezené nacisty. V Dánsku, Švédsku a Německu tak navštívila desítky humanitárních institucí, škol, dětských domovů, nemocnic i rodin. Spolupracovala s místními úřady i s americkou a britskou armádou. Celkem se paní Napravilové podařilo najít a dopravit do Prahy kolem čtyřiceti dětí! V lednu 1947 paní Josefína odešla do Vídně, kde pracovala pro Mezinárodní organizaci pro uprchlíky, pomáhala obětem války, později pak československým emigrantům přechajícím z poúnorového komunistického Československa. V důsledku toho ji československý stát odebral státní občanství. V roce 1949 se přestěhovala do Kanady, kde se i nadále věnovala pomoci uprchlíkům. V roce 1989 se aktivně účastnila Sametové revoluce a pod dojmem těchto událostí se rozhodla k návratu do České republiky.

Po příchodu do své rodné vlasti v následných letech paní Napravilová věnovala veškerý svůj majetek v hodnotě několika milionů korun třem českým univerzitám k podpoře vzdělávání, pro nejlepší studenty lékařství a práv. Mezi obdarovanými byla i Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Svůj dar paní Napravilová komentovala slovy: „Všechno jsem rozdala a budu ráda, když to někomu pomůže. Já už to prostě nepotřebuji. Vždycky jsem byla idealista a romantik.“

A také opakovaně zdůrazňovala: „Přeji si, aby lidé byli pyšní na to, že jsou Češi. Aby se rodiče starali o své děti a aby je dobře vychovali. Ať jsme zase národem, na který můžeme být hrdí.“

Paní Josefína Napravilová zemřela v Táboře v Domově pro seniory 19. února 2014.

Na naší fakultě díky jejímu velkorysému daru oceňujeme nejlepší studenty již téměř 15 let. Bohužel právě v letošním roce bude nadační fond vyčerpán a s odkazem na smluvní podmínky bude ukončen. Uzavírá se tak období, kdy jsme mohli každý rok oceňovat nejlepší studenty a zároveň vzdávat hold výjimečné ženě, kterou paní Napravilová bezpochyby byla.

Čest její památce!

Prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D.
děkan LF HK

Benefiční koncert

Večer **21. března 2023** se v prostorách Petrof Gallery v Hradci Králové uskutečnil již **2. benefiční koncert Lékařské fakulty v Hradci Králové**, který letos probíhal poprvé ve spolupráci s Farmaceutickou fakultou v Hradci Králové.

Koncert byl pořádán Asociací studentů medicíny a Spolkem českých studentů farmacie. Jeho hlavním cílem bylo pomoci malému Davidkovi, který bojuje s nádorem mozku. Koncert se setkal s velkým zájmem, kapacita sálu byla kompletně vyprodána a v sále se shromáždilo celkem 440 diváků. Prostory Petrof Gallery dokreslily perfektní atmosféru celé akce. Kvalita zvuku a osvětlení dodaly celému vystoupení profesionální nádech, který návštěvníci jistě ocenili. Hudební téma koncertu byla filmová hudba a na pódiu se postupně vystřídal celkem 36 hudebníků. Připravili si skladby různých žánrů tak, aby si každý posluchač našel v repertoáru to své. Hrály se pohádkové písničky, zazněly „Čerešně“ z filmu Pelíšky a nakonec koncert vyvrcholil skladbou „Piráti z Karibiku“.

Veškerý výtěžek z koncertu, který činil **92 486 korun**, byl věnován na podporu malého Davidka. Organizátoři koncertu jsou rádi, že se jim podařilo uspořádat tak krásnou a úspěšnou akci, která přinesla radost nejen účinkujícím, ale také posluchačům i malému Davidkovi a jeho rodině.

Na závěr dodáváme, že Lékařská fakulta a Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové jsou hrdé na své studenty a jejich ochotu pomáhat druhým. Těšíme se na další spolupráci.

Asociace studentů medicíny

Vozidla Odboru dopravního FN HK naježdí každoročně přes milion kilometrů

Odbor dopravní Fakultní nemocnice Hradec Králové zajišťuje sanitní přepravu pacientů, hospodářskou přepravu, služby dispečinku či dílen. Na zajištění nepřetržitého provozu se podílí 59 zaměstnanců, k dispozici mají zhruba osm desítek různých automobilů od vysokozdvížného vozíku, přes osobní, dodávkové až po nákladní automobily. Odbor a jeho provozy sídlí v zadní části areálu FN HK v budově číslo 54.

Nemocniční vozidla každoročně naježdí přes milion kilometrů, což je pro představu 25 krát obvod Země na rovníku. „Postupně se snažíme vozový park modernizovat, v posledních letech pořizujeme nákladní automobily s pohonem na CNG, nyní jich máme osm a další tři plánujeme pořádit v příštím roce a postupně chceme eliminovat staré dieselové nákladní automobily,“ uvedla vedoucí Odboru dopravního FN HK Ing. Jana Daňková. Vozy na CNG, které například rozvázejí v areálu stravu pacientům, mají proti původním nákladním automobilům s dieselovými motory výrazně tišší provoz a také nižší emise. „Touto změnou postupně zlepšujeme prostředí v areálu nemocnice, jak pro pacienty tak i pro zaměstnance,“ uvedla vedoucí odboru Ing. Daňková.

Stejně jako celá nemocnice zaznamenal i Odbor dopravní FN HK obrovský nápor během pandemie COVID-19. Odbor bojoval s vysokou nemocností zaměstnanců a současně zvýšeným počtem požadavků na přepravu pacientů mezi jednotlivými covidovými odděleními v nemocnici. Zcela zásadní také bylo dodržovat všechna hygienická opatření, kdy bylo nutné s pacienty jezdit v ochranných pomůckách a po každém převozu sanitku vydezinfikovat. „Bylo to skutečně obtížné a moc ještě jednou děkuji kolegům za jejich nasazení, bez kterého by nebylo možné celou situaci zvládnout,“ dodala vedoucí odboru.

Sanitní doprava

Odbor dopravní FN HK disponuje celkem 24 sanitními vozy, které zajišťují přepravu pacientů, jak v areálu nemocnice tak mimo něj. Každý měsíc sanitky hradecké nemocnice převezou zhruba 3200 pacientů. „Zdravotnická dopravní služba funguje pro pacienty z Hradce, které přivážíme z bydliště do nemocnice. Další pacienty z nemocnice odvážíme zpátky do jejich bydliště či například jako překlady do dalších zdravotnických zařízení po celé České republice. Občas je nutné zajistit i převoz pacienta do zahraničí, například jsme organizovali převoz pacienta do Rakouska,“ doplnila vedoucí odboru. Objednání dopravy od pacientů směřujících do nemocnice je možné prostřednictvím dispečinku, personál nemocnice dopravu pro pacienty objednává prostřednictvím speciálního informačního systému.

V areálu nemocnice je každý měsíc mezi pracovišti nemocnice převezeno zhruba 300 pacientů, další jsou přepravováni i mimo areál. „Pacienti jsou v různém zdravotním stavu, často vyžadují pomoc při transportu, což například u některých bytových domů bez výtahu je mimořádně složité a pro naše zaměstnance fyzicky náročné. Nyní jsme díky vedení FN HK získali nový lehký a moderní schodolez s nosností až 160 kg, který při transportu imobilních pacientů výrazně pomůže. Samozřejmě řidiči musí být velmi empatictí, část pacientů je ve špatném zdravotním stavu a je nutné k nim přistupovat citlivě,“ uvedla vedoucí odboru.

Hospodářská doprava

Přepravu v rozsáhlém nemocničním areálu zajišťuje několik nákladních automobilů, například pro převoz stravy pro pacienty je určeno pět vozů, jeden automobil rozváží po nemocnici čisté prádlo, další sváží z pracovišť prádlo špinavé, další vozy převážejí nástroje na sterilizaci, zdravotnický materiál či léčivé přípravky. Existuje pravidelný harmonogram, jak se vozidla v areálu nemocnice pohybují, samozřejmě Odbor dopravní FN HK musí reagovat i na různé mimořádné požadavky. „Pro představu na přepravu stravy máme každý den připraveny čtyři posádky, které z našeho Stravovacího odboru rozvázejí snídaně, obědy i večeře a následně samozřejmě zajistí také svoz špinavého nádobí zpět. Je to logisticky poměrně náročná operace,“ uvedla vedoucí odboru. Stravovací odbor FN HK každý den pro pacienty připravuje přes tisícovku porcí snídaní, obědů a večeří, které je nutné rozvést na jednotlivá lůžková oddělení nemocnice.

Odbor dopravní FN HK zajišťuje rozvoz materiálu a prádla také pro areál Staré nemocnice a Léčebnu návykových nemocí v Nechanicích, dále také přepravu vzorků do laboratoří v Praze či převozy štěpů, tkání i orgánů k transplantaci.

Velkým problémem, kterému musí řidiči odboru často čelit je parkování návštěvníků, pacientů či zaměstnanců v areálu nemocnice mimo vyhrazená místa. „Někteří lidé své vozy zaparkují i na místech, kde potom znemožňují průjezd nejen sanitních vozů, ale i našich nákladních automobilů určených pro převoz jídla nebo prádla a často vznikají mimořádně složité situace, které musíme řešit. Chtěla bych apelovat na všechny, aby kolegům neztěžovali jejich náročnou práci a parkovali na vyhrazených místech. Někteří si vůbec neuvědomí, že se k některým nákladovým rampám či vchodům na kliniku musíme dostat s nákladním automobilem,“ tvrdí vedoucí odboru.

Dispečink

Činnost dispečinku zajišťují čtyři zaměstnanci, tři během dopoledne a jeden na odpolední směnu. V pracovních dnech je dispečink v provozu od 6:00 do 22:00 hodin, o víkendu je jeho provoz zkrácený. V mimopracovní dobu dispečinku řeší požadavky přímo řidiči konající službu. Pracovníci dispečinku kontinuálně přijímají požadavky na přepravy pacientů, jak z externího prostředí, tak hlavně z klinických pracovišť FN

HK. Dispečiči veškeré požadavky zpracovávají a s přihlédnutím ke zvláštním potřebám každého jednotlivého pacienta co nejrychleji předávají řidičům. „Snažíme se co nejefektivněji využívat kapacitu sanitních vozů, které mohou převážet až čtyři pacienty, k dispozici je jedno lehátko a zbytek pacientů musí být sedících,“ vysvětluje Ing. Daňková. Dispečink se tak snaží při plánování cest pacientů o co nejlepší optimalizaci a tedy o plné vytížení sanitního vozidla samozřejmě s ohledem na zdravotní stav přepravovaného pacienta. Spojují se cesty do stejného města či alespoň stejným směrem tak, aby byl provoz co nejvíce ekonomický.

Pro zajištění hladkého provozu je zásadní součinnost s pracovišti nemocnice. Odbor dopravní připomíná všem kolegům, že dálkové převozy pacientů (mimo bývalý okres Hradec Králové), je nutné hlásit den předem a také dodržovat smluvený čas přepravy, protože dlouhé čekání na nepřipraveného pacienta výrazně komplikuje a nabourává práci nejen řidičům, ale také ostatním zdravotnickým pracovištím FN HK.

Dílny a garáže

Nedílnou součástí Odboru dopravního FN HK jsou dva zaměstnanci zajišťující opravy automobilů a veškerou potřebou péči o vozový park. Odbor provádí většinu oprav a údržby vozidel vlastními silami, což je při počtu aut a jejich neustálému provozu poměrně náročné. Výjimkou jsou nové vozy, které musí kvůli záruce do autorizovaných servisů a vozy s CNG pohonem. „Obecně jsou opravy vozů poměrně časté, část vozidel se téměř nikdy nedostane z areálu FN HK a neustálé startování, rozjíždění, krátké popojíždění a brzdění je pro auta a jejich technický stav hodně náročné. V souvislosti s tím je nutné měnit například spojky či brzdy častěji než u automobilů v běžném provozu,“ doplňuje Ing. Daňková.

FN HK má ve svém areálu celkem 55 garáží, do některých se vejdou i dva menší vozy. V minulém roce se povedlo dokončit 12 nových moderních garážových stání, které nemocnice využívá pro parkování části svého vozového parku.

Závěr

Odbor dopravní FN HK zajišťuje veškerou přepravu pacientů a materiálu ve Fakultní nemocnici Hradec Králové a je připraven reagovat na požadavky pracovišť nemocnice na zajištění dopravy, samozřejmě dle svých provozních a kapacitních možností. „Chceme i nadále pokračovat v ekologizaci dopravy v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové, snažit se budeme o efektivní využívání všech automobilů a samozřejmě si přejeme, aby se naše práce obešla bez dopravních nehod, které však bohužel v současném silném provozu hrozí neustále,“ doplnila vedoucí odboru.

Jakub Sochor

Noví vedoucí pracovníci

doc. MUDr. Libor Hejsek Ph.D., FEBO
Přednosta Oční kliniky FN HK a LF HK

Docent Hejsek se více než 20 let věnuje diagnostice a operační léčbě vitreoretinálních onemocnění, dále kataraktové, refrakční a okuloplastické chirurgii. V roce 2002 promoval na Karlově univerzitě, Lékařské fakultě v Hradci Králové, kde dokončil i postgraduální studium a posléze v roce 2019 habilitoval v oboru oční lékařství.

Z počátku působil na Oční klinice 1. LF UK a ÚVN jako odborný asistent se zaměřením na vitreoretinální proble-

matiku. V letech 2011 až 2019 pracoval jako lektor, vitreoretinální konzultant a oční mikrochirurg LF HK na Oční klinice FN Hradec Králové. V letech 2019–2023 působil na Evropské oční klinice LEXUM jako hlavní lékař vitreoretinální sekce pracoviště. Pan docent je členem České oftalmologické společnosti ČLS JEP a působí jako viceprezident České vitreoretinální společnosti. Vědecké činnosti se doc. MUDr. Hejsek věnuje od roku 2005, je autorem přednášek a publikací týkajících se nejnovějších vyšetřovacích technik (optická koherenční tomografie předního a zadního segmentu oka, ultrazvuková biomikroskopie, chirurgie sklivce a sítnice). Průběžně se věnuje také trendům soudobé oční mikrochirurgie, zejména u onemocnění makuly.

Přednášky Na Hradě

Prof. Opletal – Návod na přežití bez „pilulek“

28. března 2023 proběhla další z cyklu besed na Hradě s názvem „Jak přežít bez pilulek“. Přednášejícím byl prof. RNDr. Lubomír Opletal, CSc. Z katedry farmakognozie a farmaceutické botaniky UK v Hradci Králové. Tato akce navazovala besedu „u kulatého stolu“, která se konala 10. října 2022 v kině Central za přítomnosti klinických psychologů (a psychiatra), byla určena především pro studenty hradeckých vysokých i středních škol a byla jakýmsi zamyšlením nad postupy, které by měli studenti použít v rámci svojí koexistence s pedagogy a požadavky studia. Název březnové akce „jak přežít bez pilulek“ se zpočátku přednášejícímu vůbec nelíbil, pokládal je za profánní a neodpovídající, protože pilulka je historická léková forma, která už není v současnosti používána, a kromě farmaceutických historiků a „dávných bojovníků za tarou“, jak říká profesor s použitím farmaceutického žargonu. Nakonec však došlo k názorové shodě (vyjádřené uvozovkami), protože pilulka je v současnosti obecně chápána jako léčivý přípravek.

Profesor Opletal je propagátorem názorů prof. Radka Ptáčka, ačkoliv profesní zaměření obou odborníků je zcela odlišné; zatímco prof. Ptáček je klinický psycholog, prof. Opletal je farmakognost, zabývající se účinkem a použitím přírodních látek jako preventivních prostředků, ale i léčiv při ovlivňování některých chronických onemocnění. Zdá se však, že jejich zájmy se prolínají v oblasti péče o lidskou duši. Snad pozitivní je to, že profesor hovořil i ze zkušeností svého osobního života, ve kterém musel zodpovědět řadu otázek.

Úvodní přednáška obsahovala pět bodů: Je to možné přežít „bez pilulek“? Jaké jsou reálné problémy? Lze je odstranit vnitřní kontemplací? Co nedělat? Co dělat? *Da ubi consistam, et terram caelumque movebo*, řekl Archimedes údajně k principu páky. Nalezení pevného bodu, východiska žití, do kterého se lze stále vracet s jistotou přijetí a obohacení do dalšího života je nejdůležitějším okamžikem našeho života, říká profesor. Je to bod, díky kterému pohneme svým životem. Proto rozdělil celý přístup k problému na dvě oblas-

ti: psychologickou a „kvaziterapeutickou“, pokud hovoříme o řešení problému bez použití psychofarmak.

Na první otázku, zda je možné přežít „bez pilulek“ odpověděl formálně – ano i ne. Podle jeho názoru to většinou možné je. Existuje však soubor lidí – a to je důvod pro položení této otázky – u kterých to možné není, musí žít s psychofarmaky

a tady vzniká těžká chvíle rozhodnutí, zda má smysl jít cestou, na kterou není síla.

Definice reálných problémů každého člověka, který se potácí v nesnázích, je zásadním okamžikem, od kterého se odvíjí možná úspěšná řešení. Současná postfaktická éra přináší mnoha mladým lidem strach, že něco zanedbají, nestihnou, nebudou v obraze současnosti, budou vnímáni jako outsideři, nepochopí některé věci politického i obecného života. Přesycenost zbytečnými a protichůdnými informacemi, vyprázdňenost slov a ztráta jejich obsahové jistoty přináší psychické trauma, se kterým si následně mnoho lidí nedovede poradit. V této souvislosti rozebral profesor krátce strach, úzkost a stres poukázáním na to, jak s nimi pracovat. Lidé mají velké obavy ze stresu, ale většinou jsou tyto obavy neoprávněné: se stresem se musí člověk naučit pracovat a žít, mnoho generací před námi to dokázalo. Ve svém rozboru se věnoval popisu stresové reakce a toho, co z ní prakticky vyplývá, zejména hyperfagii a imunosupresi, do kterých lze aktivně zasáhnout fytotherapeutickými prostředky a doplňky stravy.

Zodpovězení třetí otázky, tedy zda problémy lze odstranit vnitřní kontemplací se věnoval jen krátce, ačkoliv je fenomenologie oblastí jeho zájmu, ale v prostoru přednášky nebyl čas. Doporučil posluchačům pět knižních publikací známých filosofů a ryzího chemika, které pokládá za velmi prospěšné alespoň k přečtení, konkrétně Williama B. Ervine (Jak žít dobrý život – Starověké umění stoické radosti), Jonase Salzgebera (Malá kniha stoicismu – Nadčasová moudrost k získání odolnosti, sebedůvěry a klidu), Johna M. Rista (Stoická filosofie), Terezy Matějčkové (Kdo tu mluvil o vítězství? Osm cvičení ve filosofické rezignaci) a Pavla Drašara (Survival). Tyto knihy přináší odpovědi na převážnou část otázek, které si zmatený a deprivovaný člověk (a nejen

student) klade. Zejména stoicismus, jako nástroj kultivace mysli, útešná filosofie, může přinést velký prospěch i současnému člověku.

Co nedělat je čtvrtou otázkou ve které byl profesor dosti striktní: nezačít hned s psychofarmaky, nepodlehnout stresové hyperfagii a abúzu alkoholu, nikotinismu, nepoužívat psychostimulanci a snažit se omezeně relaxovat.

Co tedy dělat? Zvýšit fyzickou aktivitu, zahrnout do denního cyklu otužování, aerobní režim, číst beletrii a po ulehnutí nepřemýšlet! Nemalou část přednášky věnoval profesor svému profesnímu zaměření – použití přípravků z léčivých rostlin, které jsou používány jako fytotherapeutika a nutraceutika ve formě standardizovaných extraktů nebo i čistých léčivých látek, jako jsou rostlinné adaptogeny (všechny ženšenový, eleuterokok ostnitý, gynostema pětিলístá, rozhodnice růžová, magnolka čínská, a další), rostlinných sedativ (kozlíku lékařského, meduňky lékařské, chmelu otáčivého, mučenky pletní, hlohu jednosemennému a některých dalších), rostlinných antidepresiv (třezalka tečkovaná), kognitiv (jinau dvouočné, bakopy Monnierovy, pupečníku asijského, L-theaninu) a reparačním a protizánětlivým látkám (poly-nenasyceným mastným kyselinám typu omega-3 a omega-6), fosfatidům, kreatinu, glukuronolaktону a některým dalším. U těchto zdrojů uvedl krátce mechanismus účinku hlavních obsahových látek a možnosti praktického využití. Velká část těchto preventivně-terapeutických prostředků je tvořena články Českého lékopisu, jedná se tedy o zdroje vycházející podpořené EBM.

Péče o duševní zdraví vyžaduje soustředěnost, systematickosti a racionálnosti. Profesor popřál zúčastněným, aby se jim tyto tři fenomény podařilo najít a stále držet v mysli i ruce.

Oddělení propagace a vnějších vztahů LF HK

Cena Florence Nightingale

Cenu Florence Nightingale, kterou každoročně uděluje v několika kategoriích Česká asociace sester (ČAS), získala letos in memoriam Mgr. Ivana Kupečková, MBA. Ta dlouhé roky pracovala jako vrchní sestra Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Fakultní nemocnice Hradec Králové.

„Mgr. Kupečková byla dlouholetou zaměstnankyní FN HK, podílela se mimo jiné také na vzdělávání studentů a sester, ve spolupráci s odbornými společnostmi a ČAS zajišťovala a organizovala odborné kongresy, konference, kde často i sama přednášela. Dlouhá léta byla členkou České asociace sester, kde zastávala v průběhu let řadu funkcí a mohli bychom jmenovat mnohé další její aktivity. Je nám líto, že již není mezi námi,“ uvedla náměstkyně pro ošetrovatelskou péči FN HK Mgr. Dana Vaňková.

Mgr. Kupečková kromě výkonu funkce vrchní sestry KARIM pracovala například jako členka Akreditační komise pro posuzování specializačních vzdělávacích programů při MZČR, zajišťovala výukovou činnost ve specializačním studiu ARIP, ve studiu ošetrovatelství či sanitářském kurzu a měla bohatou přednáškovou činnost.

Ceny Florence Nightingale Česká asociace sester udělovala 27. května 2023 v Divadle Lucie Bílé v Praze u příležitosti letošního Dne sester.

-js-

Zleva: syn a dcera Mgr. Kupečkové s dalšími oceněnými sestrami

Nové simulační centrum LF HK ve FN HK

Lékařská fakulta v Hradci Králové otevřela ve středu 17. května ve Fakultní nemocnici Hradec Králové první Simulační centrum pro mimotělní oběh a terapii ECMO v České republice. Centrum pomůže zvýšit kvalitu a bezpečnost postupů při srdečních operacích a rozšířit přístup k moderním terapiím, jakými jsou mechanické srdeční podpory a terapie ECMO.

Unikátní projekt vznikl díky úzké spolupráci mezi Kardiochirurgickou klinikou LF HK a FN HK, Oddělením mimotělního oběhu a podpůrných systémů a společností Medtronic, jednou z předních světových firem v oblasti medicínských technologií. Vybavení nového Simulačního centra umožňuje simulovat vitální funkce pacienta před, během a po srdeční operaci, nacvičovat jednotlivé kroky vedení operace, zapojování a řízení jednotlivých přístrojů a současně vyhodnoco-

vat správnost a kvalitu jednotlivých úkonů bez rizika ohrožení pacienta. Významně se tím zvyšuje bezpečnost operací skutečných pacientů.

Veletrh uplatnění v medicíně

Ve středu 5. dubna se ve Výukovém centru LF HK v areálu Fakultní nemocnice Hradec Králové uskutečnil 13. ročník Veletrhu uplatnění v medicíně, který pořádala Asociace studentů medicíny.

Cílem této akce bylo zprostředkovat kontakt mezi za-

městnavateli a budoucími zaměstnanci, což má studentům medicíny pomoci lépe se zorientovat při volbě svého budoucího zaměstnání. Na veletrh dorazilo bezmála 500 studentů, kteří měli možnost vybrat si z nabídky více než 30 zdravotnických zařízení z celé České republiky. Pro ty, kteří se zajímali o výzkum, byl připraven také stánek naší fakulty zaměřený na doktorské studium.

Vrchol veletrhu představovala inspirativní přednáška MUDr. Kateřiny Javorské na téma Praktik 21. století, která osvětlila nové trendy a výzvy v tomto oboru. Po skončení přednášky proběhlo losování tomboly o zajímavé ceny..

Tato úspěšná akce by nebyla možná bez týmu výjimečně schopných mediků z naší fakulty, kteří v rámci ASM veletrh organizovali. Zvláštní uznání si zaslouží Filip Krejčí, který letos jako hlavní organizátor veletrhu po čtyřech letech končí ve funkci a předává své místo mladším.

Asociace studentů medicíny

Cvičení složek IZS na LF HK

Ve středu 3. května 2023 proběhlo v budově LF HK v Šimkově ulici taktické cvičení složek integrovaného záchranného systému s názvem AMOK. Cílem akce bylo prověřit koordinaci všech složek a jejich akceschopnost a připravenost na mimořádnou situaci, jakou je útok aktivního střelce.

Cvičení se zúčastnily desítky policistů, včetně zásahové jednotky, záchranná služba, hasiči a městská policie. Zaměstnanci a studenti LF HK byli o cvičení v budově předem informováni a mnozí se akce účastnili také, a to v roli evakuovaných.

Akce začala po 9. hodině ráno, kdy se začal po bu-

dově v Šimkově ulici pohybovat figurant, který imitoval aktivního útočníka napadajícího nožem i střelnou zbraní několik studentů a zaměstnanců školy (taktéž figurantů). Po oznámení útoku na lince 158 vyrazila policejní hlídka a další složky IZS ihned na místo. Přivolána byla i zásahová jednotka, která zneškodnila pachatele do 5 minut po svém příjezdu. Následně byli do budovy vpuštěni záchranáři, aby ošetřili 12 zraněných osob, a proběhla evakuace všech ostatních osob z budovy.

Poděkování patří všem zaměstnancům a studentům za spolupráci při realizaci cvičení a evakuaci budovy.

Inovace v diagnostice mnohočetného myelomu

Fakultní nemocnice v Hradci Králové těží z možnosti multioborové spolupráce klinických, diagnostických, ale také vědeckých odvětví. Jasným důkazem je například dlouholetá úspěšná spolupráce Mgr. Rudolfa Kupčíka, Ph.D. z Centra biomedicínského výzkumu a doc. MUDr. Jakuba Radochy, Ph.D. ze IV. interní hematologické kliniky v rámci interního projektu Excellence. Díky této spolupráci vzniká ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové nová platforma pro rozvoj diagnostiky mnohočetného myelomu, která může přispět ke snazšímu a přesnějšímu klinickému zhodnocení tohoto onemocnění.

Mnohočetný myelom (MM) je nádorové onemocnění, které vzniká z bílých krvinek zvaných plazmatické buňky. Zdravé plazmatické buňky pomáhají v boji proti infekcím tím, že vytvářejí protilátky, které rozpoznávají a napadají choroboplodné zárodky. U MM se nádorové plazmatické buňky, tzv. myelomové buňky, hromadí v kostní dřeni a vytlačují tím zdravé krvinky. Navíc produkují tyto nádorové buňky abnormální protilátky – tzv. M-proteiny, které mohou způsobit další komplikace, a právě na ně se zaměřuje náš nový diagnostický nástroj. MM je totiž, i přes moderní léčbu, stále spojen s vysokou pravděpodobností přetrvávání tzv. minimální reziduální nemoci (MRD), při které zbytky nádorových buněk, které unikly protinádorovým léčivům, vedou k časnému návratu (tzv. relapsu) onemocnění.

Mezi současné laboratorní postupy používané v diagnostice

MM patří krevní testy, které prokazují především M-proteiny produkované myelomovými buňkami. Avšak citlivost současných krevních testů není dostatečná pro průkaz MRD, neboť počet zbytkových myelomových buněk je u MRD velice nízký. Dále je využívána analýza kostní dřene, kdy se v laboratoři vzorek vyšetří na přítomnost myelomových buněk pomocí průtokové cytometrie a dalšími technikami, které mohou také identifikovat genové mutace. Vzorek kostní dřene se obvykle odebírá z pánve silnou trepanobiopickou jehlou, pomocí níž se získá váleček kostní dřene. Tento odběr je tedy pro pacienta výrazně méně komfortní než odběr krve, nehledě na to, že se nemusí tímto odběrem „trefit“ přímo postiženou oblast v kostní dřeni.

Nová diagnostická metoda byla vyvíjena v Centru biomedicínského výzkumu (Mgr. Rudolf Kupčík, Ph.D. a Mgr. Marie Vajrychová, Ph.D.) ve spolupráci se IV. interní hematologickou klinikou (skupina doc. MUDr. Jakuba Radochy, Ph.D.) a s podporou Ústavu klinické biochemie a diagnostiky (Ing. Adéla Tomášová). Tato metoda spojuje selektivní izolaci M-proteinů ze vzorku krve a jejich citlivou analýzu pomocí vysokoúčinné kapalinové chromatografie s UV detekcí. Tento postup pomáhá mj. nalézt u MM více klonů myelomových buněk, které do krve pacientů produkují škodlivé M-proteiny.

V současné době pracujeme na dalším zvýšení citlivosti, které může být již zcela srovnatelná s citlivostí metod analýzy kostní dřene. Vyšší citlivosti lze dosáhnout spojením hmotnostní spektrometrie s analýzou DNA myelomových buněk, neboť tato DNA je unikátní pro každého pacienta. Kombinace velmi vysoké citlivosti (hmotnostní spektrometrie) a schopnosti zachytit více klonů (kapalinová chromatografie s UV detekcí) tak má potenciál citlivě detekovat rezistentní i nově vzniklé klony myelomových buněk u MRD na základě produkovaných M-proteinů přímo v krvi a nahradit tak invazivní a často problematický odběr kostní dřene. Díky těmto poznatkům bude v budoucnu možné pacienta pečlivě sledovat v krátkých časových intervalech a včas odhalit relaps onemocnění na základě šetrného a nebolestivého odběru periferní krve.

Pro pacienty s MM, je k dispozici řada možností, jak nemoc zvládnout, jedná se však o velmi komplexní onemocnění a je nutné včas odhalit pacienty s MRD, u kterých je velice vysoké riziko relapsu. Každý nástroj, který zpřesní diagnostiku a umožní lékařům sledovat vývoj onemocnění u pacienta v čase je tak velmi cenný a pomáhá k optimalizaci léčebného postupu. Naše inovativní diagnostická metoda v současnosti prochází tzv. fází „Proof of Concept“ ověřující uplatnění metody v klinické praxi. V současné době se ověřují klíčové analytické parametry na modelových i reálných vzorcích pacientů a na konci roku 2023 je v plánu zažádat o certifikaci metodiky Ministerstvo zdravotnictví ČR.

*doc. PharmDr. Ondřej Soukup, Ph.D.
Centrum biomedicínského výzkumu*

Seminář mladých patologů v Litomyšli

V tradičním jarním termínu proběhl od 31. března do 1. dubna 2023 již 24. Seminář mladých patologů s mezinárodní účastí v Litomyšli.

Seminář se konal ve velmi příjemném prostředí areálu Zámeckého návrší v prostorách bývalého zámeckého pivovaru v Litomyšli. Organizační tým se skládal ze zaměstnanců Fingerlandova ústavu patologie (FÚP) Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové (LF HK) a Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK). Akce se konala pod záštitou Společnosti českých patologů ČLS JEP a české divize International Academy of Pathology (IAP) a záštitu převzali také děkan LF HK prof. Jiří Mandák a ředitel FN HK dr. Aleš Herman. Hlavním tématem letošního ročníku byla patologie urogenitálního traktu, která bezpochyby patří do každodenního diagnostického spektra všech patologů a která prodělává v posledních letech bouřlivý rozvoj.

Organizace celé akce se ujal prof. Jan Laco. Jeho pravou rukou byla dr. Kateřina Kamarádová a oběma vypomáhala celá řada kolegů z FÚP tak, aby byl zajištěn hladký průběh celého semináře. Nelze opominout rovněž obětavou práci sekretářky ústavu Michaely Žákové a laborantů a laborantek pod vedením Mgr. Pavly Červinkové. Na přípravě webových stránek semináře se podílel dr. Tomáš Rozkoš a na finální verzi prezentací dr. Petra Kašparová.

První část kongresu byla věnována sklíčkovému semináři, v rámci kterého lékaři FÚP prezentovali jedenáct zajímavých a diagnosticky obtížných bioptických případů. Přihlášení účastníci měli možnost dopředu si případy

sklíčkového semináře prohlédnout online ve formě naskenovaných preparátů a připravit si svoje předběžné diagnózy a případné dotazy. Seminář byl zpestřen fotografiemi historických hodin ze sbírky dr. Petry Kašparové, s doplňujícím odborným komentářem, a nechyběl ani oblíbený kvíz, letos připravený dr. Václavem Stejskalem, ve kterém jsme testovali znalosti účastníků z ornitologie. Tradiční tým FÚP byl doplněn o tři zahraniční hosty, špičkové experty na urogenitální patologii. Pozvání přijali prof. Holger Moch (Curych, Švýcarsko), prof. George J. Netto (Birmingham, Alabama, Spojené státy americké) a distančně také prof. Abbas Agaimy (Erlangen, Německo).

V pátek odpoledne a v podvečer se slova ujal prof. Holger Moch a ve třech přednáškách nás seznámil s novinkami v klasifikaci karcinomu ledviny, s pokroky v molekulární patologii renálního karcinomu a na závěr zmínil také stále ještě nedořešená a kontroverzní témata v renální patologii, např. nejasnosti v klasifikaci onkocytárních nádorů.

Společenský večer doplnilo vyhlášení výsledků již zmíněného ornitologického kvízu a soutěže o nejlepší poster, jejímž vítězem se letos stal dr. Šafanda z Ústavu patologie 1. LF UK a VFN v Praze, který prezentoval sdělení o expresi markeru PRAME v ovariálních nádorech.

Sobotní program zahájil prof. George J. Netto svými dvěma přednáškami o novinkách v klasifikaci tumorů vývodných močových cest a o úskalích v diagnostice karcinomu močového měchýře. Následovala distanční přednáška prof. Abbasa Agaimyho na téma mezenchymálních tumorů urogenitálního traktu. Poté se slova opět ujal prof. Netto, jenž seminář zakončil sklíčkovým seminářem obsahujícím diagnosticky obtížné nádorové i nenádorové léze močového měchýře.

Pomyslnou třešničkou na dortu byl oběd, po kterém byl sjezd oficiálně ukončen, a patologové mladí věkem, duchem či obojím se rozjeli zpět domů s nově nabytými informacemi a s příjemným pocitem ze vzájemného setkání.

Již nyní se těšíme na příští jubilejní 25. ročník semináře, který se bude v roce 2024 konat opět v tradičním jarním termínu, kdy se Litomyšl znovu nakrátko stane „hlavním městem české a slovenské patologie“. *MUDr. Lucie Geryková*

Upozornění pro autory – vyřazení časopisů z WoS Core Collection

A Clarivate Analytics company

Lékařská knihovna upozornila na informaci, že došlo k vyloučení 82 časopisů z Web of Science Core Collection. Podrobné informace naleznete na odkazu: <https://predatory-reports.org/news/f/web-of-science-de-listed-82-journal-including-15-from-hindawi>

Pneumologické dny

V Hradci Králové letos po sedmadvacáté

Pokud spojíme předjarní Hradec Králové, druhou největší pneumologickou vzdělávací akci v rámci ČR, více jak 600 účastníků z několika zemí, čtyři dny jednání sester, lékařů, laboratorních pracovníků a studentů naší LF HK, tři lékařsko-sesterské workshopy, sedm odborných schůzí, dvacet přednáškových sekcí a bezmála 80 prezentací – to vše tvořilo letošní Hradecké pneumologické dny pořádané Plicní klinikou FN HK.

Den první: Ve středu 19. dubna se nejprve mladí pneumologové z celé republiky setkali v prostorách Plicního pavilonu, kde proběhla přednášková a následně praktická demonstrace současných diagnosticko-léčebných metod využívaných v intenzivní péči o pneumologické pacienty. Následně proběhlo odpolední setkání vedení pneumologické společnosti a první schůze odborných sekcí.

Den druhý: Metodika a první výsledky unikátního screeningového projektu pro vyhledávání časných stádií bronchogenního karcinomu v ČR, aktuální doporučení terapie nitrohrudních karcinoidů a nemalobuněčných a malobuněčných plicních karcinomů, nová sada výsledků z multicentrické výzkumné databáze CHOPN, telemedicína a personalizovaná léčba astmatu, globální strategie přístupu k CHOPN, výsledky transplantačního programu v ČR

vč. zavádění robotické plicní transplantace, léková revoluce v léčbě cystické fibrózy, sesterské sekce věnované nejen ošetrovatelským problémům v pneumologii, radiální endobronchiální plicní sonografie, elektromagnetické navigace a robotické bronchoskopie v přístupu k periferním plicním lézím. Následně maraton interaktivních kazuistik z pohledů pneumologů a radiologů a sdělení lékařů záchranné služby o přednemocniční léčbě dušnosti a inhalaci toxických látek.

Den třetí: Dva mezinárodní bloky věnované plicní tuberkulóze vč. multirezistentních forem, řešení poranění a stenóz trachey, miniinvazivní a robotické výkony v oblasti plicních resekcí plicní rakoviny, individualizovaný přístup k onemocněním plicního intersticia

a bronchiálních obstrukcí, nové metody interpretace výsledků funkčního vyšetření plic – strategie Evropské respirační společnosti.

Den čtvrtý: V sobotu 22. dubna proběhl několikahodinový workshop věnovaný přístupu k psaní vědeckých rukopisů s účastí lektorů z Mayo Clinic, USA a MU Brno. Velkým úspěchem skončil workshop zaměřený na sestry, lékaře a laboranty věnovaný nově publikované evropské strategii interpretace plicních funkcí.

Z výsledků elektronického post konferenčního dotazníku víme, že účastníci odjžděli domů velmi spokojeni nejen kvůli výše uvedenému „vzdělávacímu menu“, ale rovněž v důsledku pohostinnosti našeho krásného univerzitního města a více než živému vystoupení skupiny Olympic. Pro úplnost je třeba dodat, že organizátoři akce z výnosu konference významně finančně podpořili pracoviště Domácí hospicové péče OCH HK.

Za přípravný výbor Vás zveme od 24. dubna 2024 na další ročník HPD.
Doc. MUDr. Vladimír Koblížek, Ph.D.

Seminář Stomatologické kliniky

K problematice léky indukovaných osteonekróz čelistních kostí

Dne 17. května 2023 se uskutečnil na Stomatologické klinice LF HK a FN HK seminář na téma léky indukovaných nektróz čelistních kostí (angl. MRONJ, medication-related osteonecrosis of jaws), jehož spolupořadatelem byla Stomatologická společnost ČLS JEP. Seminář byl určen nejen stomatologům, ale i zájemcům o tuto problematiku z řad lékařů dalších odborností a studentům lékařské fakulty. I po více než 20 letech od prvních zahraničních popisů tohoto závažného postižení splanchnokrania se jedná o téma aktuální a dosud ne zcela probádané. Navíc se jedná o komplikace léčby velmi frekventních a závažných chorob, jakými jsou osteoporóza a další onemocnění skeletu na jedné straně a různá onkologická onemocnění na straně druhé. Společným jmenovatelem je jejich terapie antiresorpčními léčivými, tzn. bisfosfonáty všech generací a denosumabem, k nimž v pozdějších letech přibýly látky antineoangiogenní.

V úvodu semináře zazněly informace R. Slezáka a J. Suchánka o aktuální situaci ve FN Hradec Králové. Ukázalo se, že tento medicínský problém je dosud vnímán a řešen triem odborníků – stomatologů, osteologů a onkologů, a že ostatních medicínských oborů se tato problematika výrazněji nedotýká. Závažným jevem je však trvale stoupající incidence léky indukovaných osteonekróz čelistních kostí v regionu.

V osteologické části semináře vystoupili L. Pavlíková a V. Palička z Osteocentra Ústavu klinické biochemie a diagnostiky LF HK a FN HK, zastupující též Společnost pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP. Podrobně hovořili o současných možnostech a mechanismech antiresorpční terapie v osteologii, jejích úskalích a limitech. Upozornili na enormně vysoký, v současné populaci trvale rostoucí počet jedinců trpících osteoporózou, na různě závažná rizika z ní plynoucí a zejména na potřebu řádné spolupráce klinických osteologů se zubními lékaři. V tomto duchu seminář pokračoval sdělením M. Vošmika z Kliniky onkologie a radioterapie LF HK a FN HK o onkologickém segmentu dané problematiky. Upozornil, že dávkování antiresorpčních léků v onkologických indikacích je dia-

metrálně odlišné a že riziko rozvoje závažných čelistních osteonekróz s tím spojené je výrazně vyšší. Novinkou pro řadu posluchačů v auditoriu i účastníků online webinaru byly důležité informace o podobném až identickém vedlejšímu efektu moderní onkologické léčby antineoangiogenní.

V závěrečné části semináře zazněla čtyři sdělení lékařů stomatologické kliniky – M. Kapitána, O. Hejberka, D. Kopecké a R. Mottla, kteří vyložili možnosti prevence vzniku léky indukovaných osteonekróz čelistních kostí z pohledu stomatologů, a to v souvislosti s nejčastějšími, rutinními stomatologickými výkony, jakými jsou extrakce zubů, zavedení dentálního implantátu, protetické ošetření (osteonekrózy jsou popisovány i jako důsledek pouhého tlaku snímatelné zubní protézy se špatnou retencí na sliznici bezzubé

čelisti), a také výkony maxilofaciální chirurgie. Ukázalo se, že v současnosti existuje řada doporučení a opatření, která riziko vzniku osteonekrózy u disponovaných jedinců výrazně snižují. Je proto zcela nezbytná tato pravidla znát, respektovat a v praxi zubních lékařů důsledně uplatňovat. Jejich spolupráce s osteology a onkology, zejména ve smyslu konzultací o načasování zubního ošetření, je nezbytně nutná.

„Preventivní“ téma semináře přitáhlo pozornost řady místních lékařů a také kolegů z jiných klinických pracovišť v Brně, Liberci, Ostrava, Pardubicích a Praze. Bohatá výměna jejich názorů v diskusních příspěvcích k jednotlivým sdělením byla zajímavá a přínosná. Ukázalo se, že řada nemocničních stomatologických pracovišť má podobné zkušenosti, včetně dobře propracované možnosti chirurgické terapie osteonekróz čelistních kostí i relativně velmi dobré léčebné výsledky. Spolehlivá medikamentózní léčba osteonekróz možná dosud není, a tak jediným spolehlivým řešením zůstává resekční výkon různého rozsahu, mnohdy spojený se ztrátou řady zubů, vždy doplněný o podávání antibiotik po celou dobu hojení operační rány (zůstává nezodpovězenou otázkou, zda se jedná o podání antibiotika profylaktické či terapeutické). Terapie osteonekrózy je ovšem možná jen za podmínky, že postižený jedinec je schopen chirurgický výkon absolvovat.

Seminář ukázal, že spolupráce odborníků různých medicínských oborů je v daném případě nezbytně nutná. Spolupráce výše zmíněných klinických lékařů se však v tomto případě nemůže obejít bez aktivního přístupu praktických zubních lékařů k této problematice. Ukázal rovněž, jak se během relativně krátkého časového období změnila doporučení pro terapii osteonekróz. Avšak hlavním cílem by měla být zástava progresivně narůstajícího počtu jedinců s těmito závažnými problémy, jež komplikují terapii jejich celkových chorob. Prioritou by se tedy měla stát prevence vzniku léky podmíněných osteonekróz čelistních kostí.

Doc. MUDr. R. Slezák, CSc.
Stomatologická klinika LFHK a FNHK

28. gerontologický kongres

Křehký geriatrický pacient napříč obory

Téma letošního gerontologického kongresu bylo připraveno na základě vývoje posledních let, kdy si plně uvědomujeme, že problém nárůstu stárnoucí populace se netýká pouze geriatric. Vedle superspecializace jednotlivých oborů je nutné nepodceňovat komplexní přístup a mezioborovou spolupráci.

Kongresu se tentokrát v hojném počtu účastnili i zástupci MZČR v čele s Bc. Václavem Pláteníkem, 2. náměstkem MZČR a ředitelkou odboru zdravotní péče Ing. Mgr. Venuší Škampovou, kteří nastílnili spolupráci naší společnosti v rámci Národního plánu rozvoje geriatrické péče a dali tak jasné najevo, že budou v dalších letech tuto péči podporovat.

Úvodem byly představeny projekty, kterým se nyní ČGGS ČLS JEP intenzivně věnuje. Jedná se o projekt na podporu geriatrických ambulancí, dále doporučené postupy pro diagnostiku a léčbu Alzheimerovy nemoci a jiných kognitivních poruch, vytvořeny ve spolupráci MZČR, ČNS, ČPS a SVL, projekt „Partnerství“ ve spolupráci s ČKS ČLS JEP.

Předsedkyně ČOS ČLS JEP paní doc. MUDr. Jana Prausová, Ph.D, MBA představila plánovanou spolupráci s ČGGS ČLS JEP. Úvodní sekce byla zakončena přednáškou o imunosenesenci ve vztahu k nádorovým onemocněním.

Syndrom frailty představuje v současnosti nejzávažnější geriatrický syndrom. Frailty narůstá s věkem a ve věku nad 70 let postihuje 5–10 % osob, nad 80 let věku již více než 20 %. Frailty navyšuje roky života prožitého s disabilitou a závažným zdravotním postižením (life expectancy with disability) na úkor zdravého dožití, významně zkracuje délku přežití a je asociována s celým spektrem negativních zdravotních dopadů – vyšší nemocností, vyšším výskytem komplikací v případě akutních onemocnění a pooperačních průběhů a hospitalizací, častější přítomností deliria, pádů a fraktur, které značně zatěžují pacienta a ve svém důsledku i zdravotnický systém.

Frailty, geriatrická křehkost, představuje zásadní výzvu pro veřejné zdravotnictví České republiky i Evropy. Její význam stále více narůstá se stárnutím populace. Frailty a její progresse dle evidence based medicine zvyšují náklady na zdravotní péči, akutní lůžkovou, postakutní i komunitní.

Komplexní funkční vyšetření geriatrických polymorbidních pacientů a jejich kvalitní příprava jsou v případě chirurgických zákroků a onkologické léčby předpokladem nejen ke snížení počtu komplikací, ale rovněž ke zkrácení délky rekonvalescence a následně i zvýšení schopnosti rehabilitace.

Proto zazněla v rámci dvoudenního kongresu celá řada přednášek jak na téma křehkosti, geriatrických syndromů, tak z oblasti chirurgické a onkologické problematiky. Účastníci kongresu byli postupně seznámeni prostřednictvím předních odborníků s problematikou chirurgie břicha, plic, kardiochirurgie, urologie, chirurgie nádorových onemocnění hlavy a krku, hematookologie, imunologie. Nechyběla ani traumatologická problematika u pacientů vyššího věku. Přínosné byly i přednášky na téma prevence a léčby komplikací protinádorové terapie, předoperační a pooperační péče se zaměřením na nutriční podporu, problematiky chronických ran a v závěru i sekce geriatrické paliativní péče.

Snahou náplně kongresu bylo podat komplexní přehled k naplnění tématu ve všech částech péče o polymorbidní geriatrické pacienty v zátěžových situacích.

Závěrem je třeba říci, že frailty je syndrom, který je intervenovatelný a reverzibilní. Součástí práce geriatra je prevence jeho vzniku, progresse u rizikových pacientů a vyhodnocení možné intervence. V tomto směru můžeme být oporou a velkým pomocníkem v péči o polymorbidní geriatrické pacienty nejen v období chirurgické a onkologické intervence.

*MUDr. Božena Jurašková, Ph.D.
předsedkyně ČGGS ČLS JEP*

Rokitanského den 2023

Přednosta I. interní kliniky doc. MUDr. Petr Pařízek a prof. PhDr. Martin Hilský, čestný host Rokitanského dne 2023

Dne 26. dubna 2023 se ve Výukovém centru LF UK a FN Hradec Králové konal další ročník Rokitanského dne. Jeho pořadatelem byla I. interní kardiologická klinika LF UK a FN Hradec Králové pod záštitou České kardiologické společnosti a České asociace srdečního selhání.

Jednání zahájili děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové spectabilis prof. MUDr. Jiří Mandák, Ph.D. a ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové MUDr. Aleš Herman, Ph.D.

Slavnostní přednáška prof. PhDr. Martina Hilského, CSc., dr. h. c. s názvem Fenomén Shakespeare připomněla nesmrtelné dílo světoznámého básníka, dramatika a umělce Williama Shakespeara, který byl shodou okolností 26. dubna 1564, tedy v den konání letošního ročníku Rokitanského dne, pokřtěn.

Odborná část byla rozdělena do tří boků. V úvodním bloku odborných sdělení se prof. MUDr. Miloš Táborský, Ph.D. věnoval aktuální problematice digitálního managementu pacientů s poruchami srdečního rytmu, prof. MUDr. Petr Kala, Ph.D. připomenul nové možnosti diagnostiky a terapie koronární nemoci. Metoda leadless stimulace byla předmětem přednášky prof. MUDr. Petra Neužila, CSc. Novinky v doporučeních pro diagnostiku a léčbu plicní hypertenze přednesl prof. MUDr. Pavel Jansa, Ph.D. MUDr. Petra Frank Antonová, Ph.D. se věnovala nejčastějším klinickým problémům u vrozených srdečních vad v dospělosti a prof. MUDr. Jan Vojáček, Ph.D. se zaměřil na volbu chlopenní náhrady u mladých pacientů s onemocněním aortální chlopně.

Polední blok přednášek byl věnován aktuálním problémům farmakoterapie a byl podpořen hlavními sponzory akce. Novinkám v diagnostice a terapii srdečního selhání se zachovalou funkcí levé komory se věnoval prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D., MUDr. Radek Pelouch se zaměřil na postavení

sacubitril/valsartanu v léčbě srdečního selhání a kolegové doc. MUDr. Radovan Malý, Ph.D. a MUDr. Jaroslav Dušek, Ph.D. se věnovali kombinované antitrombotické terapii.

Odpolední blok přednášek zahrnoval přednášku prof. MUDr. Filipa Málka, Ph.D., jejíž náplní byla doporučení pro diagnostiku a terapii srdečního selhání 2021 – update 2023. Katetrizační léčbě degenerovaných bioprotéz se věnoval ve svém sdělení MUDr. Josef Bis, Ph.D. Ambulanci srdečního selhání ve FN Hradec Králové představil MUDr. Radek Pelouch. Problematice ICHS a komorových arytmií se z pohledu evropských doporučení 2022 věnoval přednosta I. interní kardiologické kliniky LFUK a FN Hradec Králové, doc. MUDr. Petr Pařízek, Ph.D. Arytmologickou problematiku doplnil doc. MUDr. Luděk Haman, Ph.D. sdělením na téma riziková stratifikace NSS u primárních elektrických onemocnění srdce. Odbornou část uzavřela přednáška doc. MUDr. Radovana Malého, Ph.D., který se zabýval otázkou efektivity a významu vyšetření trombofilních stavů u plicní embolie.

Cílem odborné akce bylo přenesení nových poznatků do klinické praxe a prohloubení spolupráce mezi kardiology, internisty a všeobecnými lékaři z našeho regionu. O tom, že se tyto cíle daří naplnit, svědčí účast více než 130 odborníků. V této souvislosti také patří poděkování Lékařské fakultě UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnici Hradec Králové za jejich podporu.

Úspěšnost této akce je pro nás zavazující i pro příští ročník, který se bude konat ve středu 24. dubna 2024.

*doc. MUDr. Petr Pařízek Ph.D.
přednosta I. interní kardiologické kliniky
prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.
odborný garant akce*

Fenomén Shakespeare

Profesor Martin Hilský takto nazval svoji přednášku, kterou přednesl na letošních Rokitsanských dnech v Hradci Králové. Hned v úvodu upozornil, že chce připomenout letošní Shakespearovské výročí, které zůstává bez povšimnutí. Uplyne totiž přesně 400 let od prvního souborného vydání jeho her – v roce 1623 bylo vydáno tzv. **První folio** (v originále *Mr. William Shakespeare's Comedies, Histories & Tragedies*), jedná se celkem o 36 tehdy známých her W. Shakespeara (další 2 hry byly připojeny později), je to velmi vzácná kniha, která se na základě veřejného hlasování stala ve Velké Británii knihou tisíciletí.

Knihu připravili herečtí kolegové W. Shakespeara na základě autorových rukopisů. Tedy na základě těch textů, které my dnes k dispozici nemáme, protože se nedochovaly, patrně shořely. „*Což je obrovský paradox západní kultury, protože samo srdce kulturního kánonu, tj. dílo Williama Shakespeara není podloženo jeho rukopisy,*“ řekl prof. Hilský. Nicméně vydání Shakespearových her začíná i druhý život velkého dramatika a v podstatě tímto počínem začíná fenomén Shakespeare.

Je třeba ještě doplnit, že kniha je uvedena citátem Shakespearova rivala Bena Jonsona: „*He was not for an age, but for all time!*“ – jak překládá prof. Hilský – „*Pro všechny časy byl, ne pro jednu dobu.*“ S těmito slovy však přednášející začal záhy trochu polemizovat. Uvedl, že v podstatě nedlouho po Shakespearově smrti přišla doba, která slavnému dramatikovi nebyla příliš nakloněna.

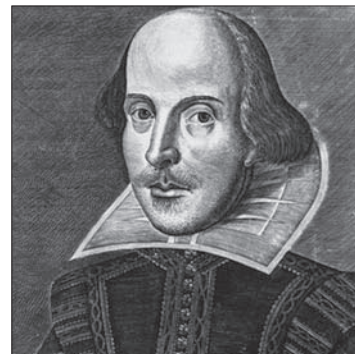
Malá rekapitulace na úvod. Shakespeare zemřel 3. května 1616, souborné vydání jeho her vychází roku 1623 a v roce 1625 nastupuje na trůn král Karel I. Stuart, milovník a obdivovatel Shakespeara, za jeho vlády ve 40. letech ale vypukla v Anglii občanská válka a sám král byl v roce 1649 popraven. „*Už v roce 1642 byla stržena všechna londýnská divadla, včetně divadla Globe, tedy Shakespearova divadla a anglické divadlo přestalo existovat. Byl to čin anglických puritánů,*“ uvedl prof. Hilský. „*V lednu 1649 došlo k popravě krále Karla I. Na této velmi významné události je zajímavé, že nedošlo jen k popravě fyzického těla krále, ale i k popravě jeho těla mystického. Tady narážím na metaforu, která je nesmírně zajímavá a cenná. Je to doktrína dvou těl krále, řekl bych dvojího těla krále, king two bodies – je to středověká metafora a znamená, že král má tělo fyzické jako my*

všichni a pak má tělo nesmrtelné, to je královský majestát, který nesmí podle tehdejší představy nikdy zemřít. Mluví o tom hlavně proto, že i Shakespeare má dvojí tělo, jedno to fyzické, které neexistuje, a to druhé je také svým způsobem mystické, ale je jiné než tělo královské, protože je to světská záležitost. Shakespeare žije dál díky svému dílu.“

Popravou krále tedy zaniklo království a následuje období republiky, v jejímž čele stál lord protektor Oliver Cromwell. Republika trvala pouhých 11 let, v roce 1660 došlo k restauraci království a spolu s ním se znovu zrodilo i anglické divadlo, bohužel ale v něm nebylo pro Shakespeara místo. „*Eстетика porestaurační doby byla totiž klasicistní a v klasicistní představě je třeba dodržovat jednoty místa, děje, času a Shakespeare programově všechny jednoty porušuje, proto bylo nutné Shakespeara upravovat. Představte si, že dramatik Nahum Tate upravil hru Král Lear pro dobový vkus, vyndal ze hry šaška, protože šašek nemůže být vedle krále, a také této největší Shakespearově tragédii připsal šťastný konec. V této podobě se Král Lear v Británii hrál 135 let za nadšených ovací publika, přitom úprava vysloveně znásilňovala původní Shakespearův text,*“ řekl ve své přednášce prof. Hilský.

Nová estetika přišla z Francie, kde Shakespeara nepotkal také ten nejlepší osud. Voltaire jako hlavní představitel osvícenství ve své disertaci o tragédii Shakespeara ostře odsoudil. „*Toto bylo vyhlášení kulturní války Anglii, ve které, obávám se, Anglie zvítězila, ona zvítězila v několika anglo-francouzských válkách,*“ poznamenal přednášející. Voltairův odsudek nebyl žádným „osobním úletem“, ale souvisel s širším kontextem doby. Vše souvisí s osvícenstvím. Anglická první vědecká společnost – *The Royal Society* založená roku 1662, působil v ní Newton, Boyle, významní lékaři a básníci – tato společnost se pokusila o reformu anglické řeči, šlo o odstranění všech dvojsmyslů, nepřesností, metafor, snažili se anglickou řeč obrodit, očistit, reformovat a tato očista jazyka byla de facto likvidační pro Shakespeara, protože on závisí právě na dvojznačnosti, neurčitosti, na slovních hříčkách a metaforách, bez toho Shakespeare není Shakespearem.

Ovšem právě po Voltairově odsouzení Shakespeara se situace začala měnit, v anglickém tisku se totiž začaly objevovat články bránící Shakespeara a bylo možné číst například toto: „*Shakespeare je cosi jako náboženství v poezii*“ (15. 12. 1753 Arthur Murhpy v listu *Gray's Inn Journal*). Anglické divadlo pak během sedmileté války s Francií, která probíhala v letech 1756 až 1763, bylo prochnuto národní hrdostí a mělo Hamleta neustál na repertoáru a tehdejší král Jiří III. chodil na každé představení Shakespeara v Londýně a podporoval jméno Shakespeara svou prestiží a královským majestátem. Najednou se ze sku-

tečné války stala válka kulturní. Zhruba o půl století později, tj. roku 1823, Stendhal ve svém spisu *Racine a Shakespeare* prohlásil, že Shakespeare je důležitější dramatik než Racine, což je od francouzského spisovatele poměrně důležité a zásadní prohlášení, když nad francouzského dramatika povýší dramatika anglického. Pak uvedl prof. Hilský také citát Matthew Arnolda, anglického básníka, esejisty a kulturního kritika: „*Bible a Shakespeare jsou předmětem uctívání každého Angličana.*“ A následovala také citace německého spisovatele, básníka a publicisty H. Heineho z roku 1833: „*I když na stvoření má největší podíl Bůh, hned druhé místo patří Shakespeareovi.*“ Tady už se zrodil uctívání Shakespeare. „*Postupně si jej přisvojovaly vznikající státy Evropy, nejvíce pak Němci, říkali o něm dokonce unser Shakespeare k velké nelibosti Angličanů, také německá shakespeareovská společnost vznikla dříve než anglická, Goethe miloval Shakespeara, takže on se v Německu stal takovou velmocí a platí to v podstatě doposud, alespoň počty překladů tomu odpovídají,*“ řekl prof. Hilský.

Nastala také kuriozní situace, kdy se Shakespeare a jeho znalost stala povinností pro úředníky tzv. British Raj, tedy Britské Indie. „*A děly se i další věci,*“ pokračoval prof. Hilský. „*Například za 2. světové války Winston Churchill požádal Laurence Oliviera, legendárního anglického herce a režiséra, aby na podporu spojeneckého válečného úsilí zrežimoval divadelní hru a natočil film podle Shakespeareovy hry Jindřich V. A stalo se, je to úžasný film, který sehrál zajímavou roli ve druhé světové válce, protože to byl takový symbol anglického patriotismu. Ten Jindřich V. porazí Francouze, třebaže Francouzi jsou ve velké přesile a porážku jim udělí zdecimované, slabé anglické vojsko, nesené však duchem patriotismu.*“

Bylo to důležité poselství pro D-Day, byl to opět Shakespeare, kdo byl zástupně přítomen na plážích vylovení spojeneckých vojsk. Znamená to, že Shakespeare neobývá jen stránky knih a divadelní hlediště, ale jeho působnost je daleko širší. Dnes můžeme říci, že Shakespeare je globální fenomén. Prof. Hilský si klade otázku, proč tomu tak je? A na tuto otázku je velmi těžké odpovědět. Co je příčinou toho naprosto bezprecedentního fenoménu, proč se jím nestal a nemohl stát jiný básník té doby?

Úvodem je nutné mít na paměti, že génia nelze nikdy vysvětlit. Existují určitě tři důvody, které génia popisují. „*Shakespeare je Shakespeare a zároveň je globálním fenoménem proto, že zaprvé vytvořil řadu postav, které už ani nejsou postavami, ale lidskými archetypy. Shakespeareův svět je úžasně zalidněný – mimochodem je jich 930, z toho 800 mužů a 130 žen a jsou tam králové, aristokraté, měšťané a pak to jde dál, dolů. Najdete tam nájemné vrahy, prostitutky, zločince, zbídačené lidi. Je to takové lidstvo na jedné velké valné hromadě. Tohle nedokázal žádný jiný anglický dramatik. A navíc západní civilizace často definovala sama sebe prizmatem Shakespeara a jeho postav,*“ vysvětluje prof. Hilský.

Druhým důvodem Shakespeareova výjimečného postavení je jeho řeč. Shakespeare si témata svých her půjčoval, pouze 3 hry nemají dramatickou nebo prozaickou předlohu – *Sen noci svatojánské, Marná lásky snaha a Bouře*. Všechny ostatní hry byly tedy napsány před Shakespeareem, ale co si

nepůjčoval, to byla řeč, tu on vytvářel. „*Mimochodem, když otevřete Oxford English Dictionary, veliké dílo anglické lexicografie, obsahuje nesmírný počet slov a každé slovo je definováno citacemi z různých kulturních kontextů, a právě drtivá většina citací je z díla W. Shakespeara, pak následují citace z anglické bible,*“ řekl prof. Hilský. Důležité také je, že pokud jde o řeč, tak Shakespeare měl blízko ještě k předvědeckému chápání jazyka. O to se vedl totiž spor, co je to vlastně lidská řeč. Magické chápání řeči se datuje od řeckého pěvce Orfea – když Orfeus začal zpívat, tak „*vyschla řečiště se naplnila vodou, uschle stromy obrazily, planety se zřítily ze svých sfér a velryby v oceánech začaly tancovat.*“ Řekne se úplný nesmysl, ale je to poetický nesmysl, který dává smysl, a svým způsobem, třebaže naznačené představy neodpovídají realitě, mají přesto svou pravdu. Naproti tomu na základě vědeckého chápání jazyka F. Bacon chápal slova a významy slov jako náhodné a říkal to, co o jazyce říkáme dnes i my, že není žádné pouto mezi slovem a předmětem, které slovo označuje.

„*Samozřejmě řeč Shakespeara není jen magická, je tam také vyklenutý jamb, který patří do Westminsteru a královských paláců a je tam i řeč londýnských putyk a nevěstinců a vše je stejně přesvědčivé. Shakespeareova řeč bezprostředně souvisí s imaginací, on byl básníkem mohutné imaginace a ta souvisí se slovem, a díky slovům dokázal Shakespeare přesvědčivě vytvořit lidi, kteří jsou úplně jiní než on sám,*“ pokračoval prof. Hilský ve své přednášce. „*Na začátku 5. dějství komedie Sen noci svatojánské mluví vévoda Tétéus, pragmatický politik, který tam říká, že na takové bajky, o kterých vypráví tato hra, nevěří. A pak sobě navzdory přednese Shakespeareovu teorii básnické imaginace. O básnicích říká – vytvarují vzdušná nic a dají jim tělo, přibyték i jméno.*“ Vzdušné nic je v angličtině *airy nothings* a jedná se vlastně o dech. *Breath* v původní angličtině označuje jednak dech a také řeč. A pokud půjdeme v úvaze ještě dál, pak ve fyziologickém slova smyslu naše řeč není možná bez dýchání, jedná se o proud vzduchu, který prochází hlasivkami.

A tak závěrem prof. Hilský shrnul, že musíme mít na paměti, že Shakespeare nepsal pro slovo tištěné, psal pro jeviště a pro diváky, používal mluveného slova a slyšeného slova, všechno bylo utkáno z dechu, byla to *airy nothings*, vzdušná nic a z nich je utkán Hamlet, Falstaff, král Lear a všichni další. „*Můžeme říci, že na počátku bylo slovo, to je samozřejmě biblický citát, ale ve světském smyslu to platí právě o Shakespeareovi. A to doslova, protože Shakespeare dokázal dát těm *airy nothings* tělo, přibyték a jméno,*“ uzavřel svoji hradeckou přednášku prof. Martin Hilský.

Prof. PhDr. Martin Hilský, CSc., dr.h.c., MBE – emeritní profesor anglické literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, překladatel z angličtiny, shakespeareolog, držitel řady ocenění za překlad a šíření anglické kultury, v roce 2015 získal hlavní Národní cenu projektu Česká hlava za překlad kompletního díla Williama Shakespeara do češtiny.

-red-

Péče o zaměstnance FN HK

Dětské rekreace nejen o letních prázdninách

Celoročně mapuje oddělení péče o zaměstnance FN HK (dále jen OPZ) aktuální volnou kapacitu provozovatelů dětských pobytových a příměstských táborů. Nabídky, včetně případných slev pro zaměstnance FN HK, najdou zájemci na Intranetu v sekci **Služby zaměstnancům – Dětské tábory**.

Dětské rekreace hradí zaměstnanci buď z vlastních zdrojů, nebo mohou využít přiděl do osobního konta FKSP v caferterii Gallery Beta. Pro tyto účely platí pravidla FKSP, kdy se za dětskou rekreaci považuje tábor, kemp, či soustředění pořádané kdykoli během roku, nejedná-li se o součást školní výuky. Přičemž uhrazena může být rekreace pro děti ve věku 5–16 let včetně.

Jestliže má zaměstnanec dostatečný počet bodů ve svém osobním kontě FKSP v Gallery Beta, vybírá si z nabídky smluvních partnerů v naší caferterii. Pokud si mezi nimi nevybere a najde si vlastního dodavatele sám, využije službu nazvanou Nesmluvní poskytovatel.

Jestliže zaměstnanec nemá na osobním kontě v caferterii dostatečnou částku pro úhradu celé služby, řeší její zajištění a platbu s OPZ. Na oddělení doručí vyplněný formulář **Žádost o příspěvek na dětský tábor**, který je k dispozici na Intranetu v sekci **Služby – FKSP**. OPZ si vyžádá od provozovatele fakturu a zaměstnanci vystaví pokyn pro zaplacení doplatku, tj. částky, která mu chybí pro úhradu celé služby z jeho osobního konta. Následně zaplatí FN HK celou službu provozovateli a strhne využitě body z osobního konta zaměstnance.

*Ing. Vladimíra Svobodová,
vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK*

Nové služby oddělení péče o zaměstnance

Agenda činností oddělení péče o zaměstnance (dále jen OPZ) je velmi široká. Týká se jak zaměstnanců budoucích, nastupujících, stávajících, tak i bývalých. Průměrná denní návštěvnost pracoviště je značně vysoká, proto došlo v únoru 2023 k přestěhování tohoto oddělení do větších kancelářských prostor, aby měli přichozí zaměstnanci lepší komfort a především více soukromí při osobním jednání. OPZ se přestěhovalo pouze v rámci budovy č. 29 (tzv. Pentagon), zůstává stále ve zvýšeném přízemí.

Ke spokojenosti zaměstnanců přispívá mimo jiné také jejich informovanost. Zaměstnanci mají možnost získat informace všeobecného charakteru z agendy OPZ na intranetu, na nástěnkách (schodiště zaměstnaneckého restaurantu a v průchodu pavilonu OAP) a zmíněnou osobní návštěvou.

Pro zlepšení povědomí o službách a benefitech poskytovaných zaměstnancům FN HK byl na chodbě OPZ zřízen elektronický informační panel, kde po celou provozní dobu OPZ (všední dny 6.00–15.30 hodin) běží prezentace s aktuálními informacemi. Prezentace vznikla ve spolupráci s Repragrafickým centrem a Odborem PR a marketingu.

Prezentace, která bude samozřejmě průběžně aktualizová-

na, je k dispozici také na Intranetu v sekci **Služby zaměstnancům – FKSP a benefity – Aktuality**. Je vhodná k využití především pro nově nastupující zaměstnance.

*Ing. Vladimíra Svobodová,
vedoucí oddělení péče o zaměstnance FN HK*

Poradna pro odvykání kouření

Od roku 2016 funguje ve FN HK **Poradna pro odvykání kouření, která zahájila svůj provoz v rámci projektu Nekuřácké nemocnice**. Cílem celého projektu je omezení negativních důsledků kouření a pomoc závislým na tabáku při odvykání.

Za dobu fungování poradny odborníci pomáhali několika stovkám lidí. Dosavadní úspěšnost odvykání se pohybuje kolem 40 procent, což je ve srovnání s republikovými a celosvětovými statistikami dobrý výsledek.

Dle slov přednosty Plicní kliniky FN HK doc. MUDr. Vladimíra Koblížka, Ph.D. poskytuje poradna komplexní péči a podporu lidem, kteří se rozhodnou přestat kouřit. Vyšetření je bezplatné, po konzultaci s odborníkem je navržen léčebný postup, včetně využití určitých léků, které kuřákům mohou pomoci přestat kouřit.

Po pauze vynucené epidemií COVID-19 byl v červnu 2022 provoz Poradny pro odvykání kouření obnoven. Poradna je zájemcům k dispozici každé úterý a nachází se v budově Psychiatrické kliniky. Poradna je určena nejen pro veřejnost, ale i pacienty a zaměstnance nemocnice. Zájemci se musí

HUMOR LÉČÍ...

autor Lubomír Lichý
www.lichy-kresby.cz

předem objednat prostřednictvím telefonu 495 834 377, nebo e-mailem stopkoureni@fnhk.cz

Na pomoc s odvykáním kouření jsou v obou lékárnách FN HK k dispozici různé druhy přípravků, přičemž všechny jsou dostupné za příznivé ceny. S využitím lékové karty bude poskytnuta sleva ve výši 7,5 % na další nákup.

Všechny zdravotní pojišťovny přispívají různou částkou na nákup nehrazených nebo volně prodejných léčivých přípravků na pomoc při odvykání kouření. Pro podrobnosti o výši a podmínkách příspěvků se mohou zájemci obrátit na svou zdravotní pojišťovnu.

*PharmDr. Tereza Korejsová,
Nemocniční lékárna FN HK*

Cesty města

Multimédia v expozici Cesty města – K městu českých královen

Jak zprostředkovat nejstarší dějiny města Hradce Králové hravou formou? Takovou otázku si položil autorský tým expozice *Cesty města K městu českých královen* napříč profesemi – kurátor Mgr. Radek Bláha, muzejní pedagogové Mgr. Veronika Nebeská i Bc. Martin Jakoubek, architekt expozice Ing. arch. Radek Polívka i vedoucí výstavního oddělení Mgr. Stanislav Hrbatý. V rámci konstruktivní diskuze společně došli k výsledku, který je v současné době součástí prezentace a využívají jej jak individuální návštěvníci pro zpestření své prohlídky, tak muzejní pedagogové při skupinových edukacích.

Dnes vám představíme dva velmi atraktivní interaktivní prvky: dotykové obrazovky věnované tématu dominikánského kláštera, který stával nedaleko dnešního Muzea východních Čech v Hradci Králové, a digitální písářský pult připomínající práci kanceláře soudu purkrabství Hradeckého kraje.

To, že nedaleko dnešního Muzea východních Čech stával ve středověku dominikánský klášter, nám dokládají archeologické nálezy i písemné prameny. Jak takový klášter ve své době s největší pravděpodobností vypadal, rozklíčoval tým odborníků složený z archeologů i stavebních historiků a expertů v oblasti výpočetní techniky. V expozici *Cesty*

Detail interaktivní obrazovky s ukázkou 3D rekonstrukce dominikánského kláštera

Detail digitálního písářského pultu, expozice Cesty města K městu českých královen

města K městu českých královen si můžete prohlédnout 3D projekci videorekonstrukce stavby části klášterního kostela. Autoři vycházeli z dochovaných fragmentů stavebních prvků, jejich velikosti a způsobu opracování. Na základě toho bylo totiž možné odvodit, jak byly zasazeny ve zdivu a jak tedy celková konstrukce vypadala. Vedle výpovědi samotných stavebních prvků dále naši odborníci vyšli z rekonstrukcí dochovaných staveb ze stejného historického období, dobové literatury a pramenů. Vedle projekce je součástí nabídka tohoto interaktivního prvku hra vybízející návštěvníky k zamyšlení, kam mohly být zasazeny v prostorách kostela nabízené fragmenty architektonických prvků.

Písářský pult je jeden z prvků, který má zejména zábavný a relaxační charakter. U návštěvníků patří k nejoblíbenějším aktivitám. Mohou si zde pomocí digitálního pera vyzkoušet čtení středověké listiny, stát se písářem nebo si zaslat na vlastní e-mailovou adresu digitální formu historického textu.

*PhDr. Zdeňka Kulhavá
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Foto Zdeňka Kulhavá*

Erasmus story – Passau

Rád bych se i já rád podělil o své zkušenosti z výjezdu. Měl jsem to štěstí a přijali mě do Klinikum Passau v bavorské části Německa, což se ukázalo jako skvěle místo na konání předstátnicové praxe z Vnitřního lékařství.

Celou praxi jsem začal řešit v říjnu a vlastní výjezd se konal v březnu. Napsal jsem do asi 20 nemocnic na pohraničí a odpovědělo 5, z čehož 3 kladně. Tady vidíte, že se vyplatí obeslat více nemocnic a nelámat si hlavu s tím, že některé neodpoví. Klinikum Passau byla pro mě nejzajímavější volba. Jedná se o velkou nemocnici v krásném městě blízko hranic s Českem a Rakouskem. Celý proces byl z jejich strany velmi systematický, jelikož jak jsem později zjistil, mají zde

velmi dobře zaběhlý systém pro studenty, kterých je tu mnoho. Bydlení mi zařídila nemocnice ve své ubytovně, kde je v rámci pokoje i koupelna a kuchyň. Ubytovna je s nemocnicí navíc spojena podzemní chodbou, takže každé ráno dojdete na oddělení takzvaně suchou nohou a již převlečení. Obědy máte v jídelně za poloviční cenu a na každém oddělení je kávovar, případně je v nemocnici i kavárna.

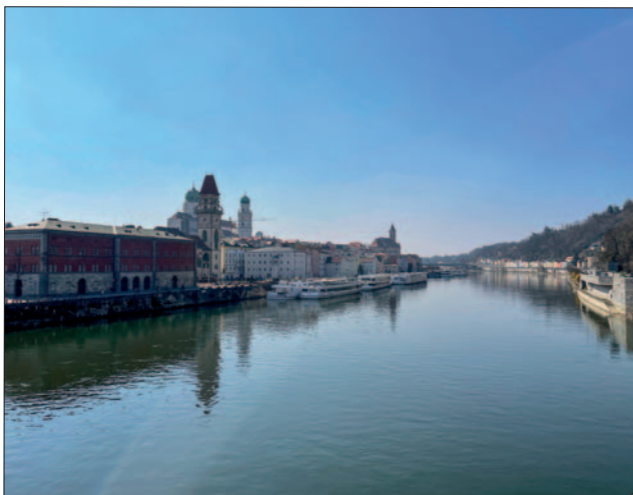

Po příjezdu jsem dostal plán stáže s přidělenými odděleními kardiologie a hematologické spolu s programem praktických i teoretických seminářů. Každý den se konal alespoň jeden, v podstatě vždy vedený primářem oddělení, pod které dané téma spadalo. Velmi mě tyto semináře potěšily jak svou kvalitou, tak náplní, která byla vždy zajímavá. Celkově byla atmosféra velmi příjemná. Každý doktor, se kterým jsem přišel do styku, byl příjemný, ochotný a především mě chtěl vše ukázat, vysvětlit a naučit. Z toho jsem byl úplně nadšený.

Learning experience zde byla nejlepší, jakou jsem kdy zažil a určitě bych doporučil vyjet každému. Do Passau dvojnásob!

Tip: Stáhněte si aplikaci TooGoodToGo, najdete tam jídlo ve slevě před zavřením některých restaurací a pekáren.

Pavel Petraš

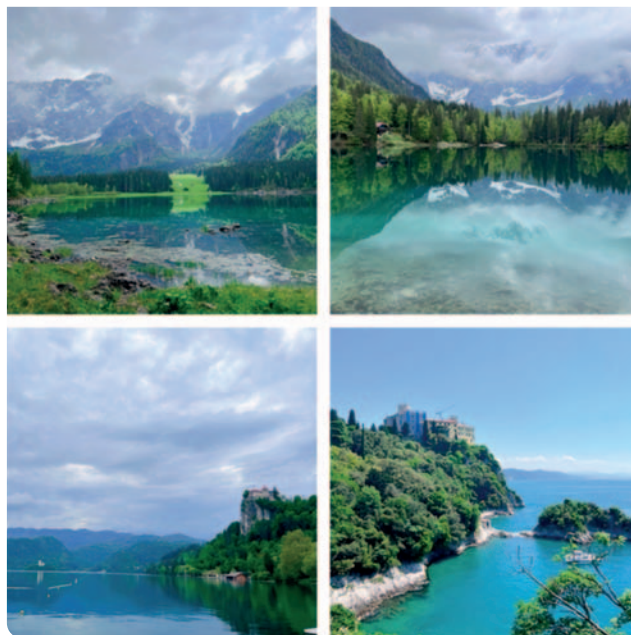
Výjezd na Erasmus do Ljubljany

Pracuji na Klinice onkologie a radioterapie ve FN HK jako radiační onkolog před atestací, nyní už končím pátý rok své doktorské kariéry. Na kolik jsou nyní v rámci doktorského studia zahraniční stáže povinné a svět se již uklidnil z Covidové pandemie, rozhodla jsem se vycestovat na měsíc do zahraničí. Po dlouhém rozmýšlení jsem zvolila Slovinsko, vzhledem k dobré dostupnosti od Hradce Králové a také velmi dobré pověsti zdejšího Onkologického institutu. Stáž jsem si naplánovala na květen, myslela jsem, že počasí již bude hezké a teplota o něco vyšší než u nás a že si tak prodloužím léto. Po vyplnění všech potřebných dokumentů (a že jich není málo) nastal den, kdy jsme spolu s manželem

vyrazili na motorce směr Ljubljana, přes Vídeň s přespáním v rakouské obci Gurk přímo vedle významné románské katedrály, která byla postavena kolem roku 1140. Další den po nahlédnutí do katedrály jsme pokračovali dál přes Loiblpass přímo do Ljubljany. Ubytovali jsme se v apartmánu cca 2 km od centra. Měli jsem před sebou část soboty a celou neděli na poznávání města. První den jsme zašli do parku Tivoli a poté do centra města, nakoukli do místní katedrály, na Zmajski most nebo také Dračí most, místní tržnici s ovocem a zeleninou a dali jsme si večer v městě. Večerní život města je skutečně rušný, je tu mnoho studentů a také cizinců a hlavně kol. Tolik cyklostezek přes město jsem skutečně nikde jinde neviděla. Druhý den jsem si udělala výlet na Ljubljansky hrad, ke kterému vede hezká cesta parkem, leží na kopci, takže je z něho nádherný výhled na město a také okolí, hlavně Alpy. Manžel potom večer odjel domů a mně začal pracovní týden.

Onkološský institut mě vřele přivítal. Všichni byli ochotní, zdvořilí a komunikativní, uměli moc dobře anglicky, takže nebyl vůbec problém se domluvit. Slovinština je také hodně podobná mé rodné slovenčině, takže sem mohla s doktorem absolvovat všechny mezioborové i domácí meetingy. V Slovinsku se onkologové také dělí na radiační a klinické jak u nás, ale mnohem více jsou separovaní. Radiační část má přibližně 40 atestovaných doktorů, rozdělených do 6 týmů. Jeden se věnuje GIT tumorům, druhý plicním nádorům, dalším je urologicko-gynekologický, který také dělá brachyterapii. Zbýlé tři mají rozdělené nádory prsu, mozkové, ORL. Mají tady 9 lineárních urychlovačů a jeden RTG přístroj, 2 CT simulátory, MRI simulátor a PET/CT. Denně jsou schopni ozářit až 350 pacientů. Mají jedno lůžkové oddělení jenom pro ozařované pacienty o kapacitě 60 lůžek. Mohou

podávat konkomitantní chemoterapii, ale samostatná chemoterapie, imunoterapie, biologická nebo hormonální léčba je pouze záležitostí klinických onkologů. Lékaři tady pracují 7 hodin denně a mají přes 40 dní dovolené. Pracují v mezioborových komisích stejně jako u nás. Vedou telekonferenci s menšími nemocnicemi ohledně diagnostiky a následné léčby pacientů. Denně jsem se zúčastňovala raních sezení, mezioborových komisí, podílela jsem se na radioterapeutických plánech, porovnávali jsme konturování naše a jejich. Vyzkoušela jsem si stereotaktickou radioterapii srdce v léčbě maligních arytmií, co jsem u nás v ČR neviděla. Na stáži se

mnou byli také další lékaři z Francie a Kanárských ostrovů. Další víkendy se mi podařilo procestovat sever Slovinska, kde je Triglavský národní park, údolí Soči, Bohinjske jezero, město a jezero Bled, a také jihozápad Slovinska, kde se nachází Postojna jama a hrad ve skále Prejamski hrad, Škocijanske jeskyne. Stihla jsem si také zajet na pobřeží Itálie od Monfalcone po Terst a vykoupat se v moři. Stáž v Ljublaně celkově hodnotím jako přínosnou a také oddychovou, poprvé od konce studia jsem měla měsíc bez služby. A nové vědomosti určitě prodiskutuji s kolegy na mém domácím pracovišti.

MUDr. Veronika Novotná

Run for Life

Dne 17. dubna se v Šimkových sadech uskutečnil šestý ročník charitativního běhu RunForLife. Na organizaci tohoto běžeckého závodu, který se konal ve prospěch malého Štěpánka se Sotosovým syndromem, se podílely spolky Asociace studentů medicíny a Spolek českých studentů farmacie. Závodu se zúčastnilo celkem 116 běžců z Lékařské a Farmaceutické fakulty.

Letošní běh byl nejen úspěšný, ale také jsme měli štěstí na skvělé počasí, které dodalo události ještě příjemnější atmosféru. Na pomoc malému Štěpánkovi se Sotosovým syndromem jsme dokázali vybrat celkem 19 120 korun. Tyto peníze budou použity na rehabilitace a pomůcky nezbytné pro rozvoj jemné motoriky a řeči chlapce.

Závody odstartoval děkan FaF doc. PharmDr. Jaroslav Roh v 16:00 a všem závodníkům se podařilo doběhnout do 40 minut. Kromě individuálních umístění na obou tratích se také soutěžilo o putovní pohár, který díky větší účasti studentů z LF putuje opět k medikům. Po vyhlášení výsledků a předání cen zbývalo už jen předat šek a popřát Štěpánkově mamince hodně štěstí.

Nejlepší výsledky na trati 5 km dosáhli: Šimon Koblížek

(FaF) a Lenka Táborská (FaF). Na trati 2,5 km zvítězili: Andrej Tibenský (FaF) a Alexandra Goldmannová (FaF).

Jsme nadšeni účastí všech běžců a doufáme, že příští rok se zúčastní minimálně stejný počet lidí jako letos. Těšíme se na další úspěšnou akci, která nám přinese radost a příležitost pomáhat. Děkujeme všem běžcům za účast a všem, kteří finančně přispěli.

Asociace studentů medicíny

Rektorský sportovní den 2023

Tradiční Rektorský sportovní den Univerzity Karlovy se konal ve středu 10. května a Lékařská fakulta v Hradci Králové a Katedra tělesné výchovy FaF UK a LF HK si pro studenty a zaměstnance obou fakult připravily bohatý sportovní program. I letos si z aktivit mohli vybrat jak začátečníci, tak zkušenější sportovci. Zapojit se mohli například do běžeckého závodu, vyrazit na výlet na kolech, společně si zacvičit nebo si zasoutěžit v turnajích v golfu, florbalu, futsalu či plážovém volejbalu.

28. ročníku Běhu na Chvojno se letos zúčastnila zhruba třicítka sportovců. Trasa dlouhá 13,8 kilometrů vedla z Nového Hradce do Vysokého Chvojna a ti, kteří nechtěli soutěžit v běhu, ji mohli absolvovat i jen procházkou nebo na kole. Nejlepší běžci závodu si domů odnesli cenu „Běžec LF HK / FaF 2023“.

Novinkou byl letos výlet na kolech rovinatou cyklostezkou podél Labe na hospital Kuks, do kterého se zapojilo osm cyklistů. V restauraci v blízkosti hospitalu se účastníci občerstvili a poté vyrazili stejnou trasou zpět do Hradce Králové.

Ani letos nechyběl Rektorský golfový turnaj na hradec-

kém hřišti Roudnička, kterého se zúčastnilo 13 golfistů a 4 zahraniční studenti, kteří zkusili své možnosti na dražvingu. Nejlepším mužem v turnaji byl prof. Ing. Vladimír Wsól, Ph.D., z FaF UK, nejlepší ženou prof. MUDr. Lenka Borská, Ph.D., z LF HK, nejlepším studentem pak Dominik Borský. Putovní pohár tak, jak je již mnoho let pravidlem, vyhrála FaF UK pod vedením kapitána prof. RNDr. Petra Solicha, CSc.

Mgr. et Mgr. Hana Živná

Lázně před sto lety

2. Lázně Velichovky

Masarykův lázeňský dům, Velichovky, cca 30. léta 20. století, Sběrka MVČ

Voda, vzduch slunce!

Velichovky jsou z nejdokonaleji vybavených a nejmoderněji zařízených lázní rašelinných a vodoléčebných.

Lázně Velichovky se průběhu 20. a 30. let 20. století staly vyhledávaným cílem pacientů i návštěvníků lázní. Rozšíření a výstavba nových objektů a vynikající léčebné výsledky dostaly Velichovky na přední místo mezi československými lázněmi. Architekt Milan Babuška realizoval v letech 1923 až 1926 velkolepou přestavbu lázeňského střediska. Skvělá poloha místa, obklopeného mírně kopcovitým pásmem jehličnatých a listnatých stromů přiléhajících k lázeňskému parku zaručovala nejen příjemnou přírodní scenérii, ale také mírné klima, to vše zajistilo vynikající podmínky pro léčebný pobyt. Pacientům lázeňského střediska byl k dispozici vedoucí lékař s asistenty a profesionální zdravotnický personál. Zajištěn byl individuální přístup.

Velkou výhodou lázní bylo jejich přírodní bohatství – vlastní ložiska vysoce kvalitní rašeliny s vědecky ověřenými léčivými účinky. V lázeňském parku byl k dispozici vydatný pramen vody s obsahem hořečnatých solí, součástí léčby se stala pitná léčebná kúra. Lázeňská sezóna probíhala od května do září.

Krytá kolonáda, Velichovky, 20.–30. léta 20. století, Sběrka MVČ

Lázně – indikace

Lázně Velichovky díky přírodním podmínkám a modernímu vybavení zaručovaly výborné výsledky léčení široké škály problémů a onemocnění. Léčil se zde svalový a kloubní revmatismus, dna, ischias, neurózy a nervové slabosti, chronické záněty ženských ústrojí, obezita, Kronova choroba, nemoci střev a žaludku, vysoký a nízký krevní tlak. Lázně byly místem nabízejícím také rekonvalescenci po těžkých chorobách.

Lázně – nejmodernější vybavení

Velichovky se mohly chlubit nejmodernějším technickým a lékařským vybavením, a také bohatými zkušenostmi lázeňské léčby, jejíž tradice sahala až do roku 1897.

Hudební pavilon, Lázně Velichovky, 1925, Sběrka MVČ

Rozsáhlá nabídka služeb zahrnovala např.: rašelinné koupele a zábaly, uhličitě koupele vodní a plynové, pěnové koupele, vodoléčebné oddělení, elektrické lázně světelné a horkovzdušné, léčbu teplem (diatermie krátko- i dlouhodobá), světloléčbu (horské slunce a lampa Solux), galvanofaradisační přístroje, oddělení pro výplachy žaludku, střev a ženských ústrojí, kyslíkopěnové irigace, permanentní střevní lázeň, moderní zařízení pro suchou i vlhkou inhalaci. S dlouhodobými výsledky zde probíhala také odtučňovací léčba.

Lázně – hosté

Lázeňským „vilám“ dominovala hlavní budova dvoupatrového Masarykova lázeňského domu, kde byl kladen důraz na vzdušnost, světlo a dokonalou hygienu a nejmodernější léčebné vybavení.

Centrální dvorana byla obklopena zasklenými kolonádami, které byly zárukou klidného odpočinku po absolvovaných procedurách. Koupací kabiny určené pro pěnové a uhličitě koupele byly vybaveny moderním vodoléčebným zařízením. Všechny prostory lázeňského domu byly ústředně vytápěny a elektricky ventilovány. V mezipatře byly umístěny ordinace lékařů, sály pro elektroléčbu a léčbu světlem, tělocvična

Propagační brožura Lázní Velichovky, 30. léta 20. století, Sbíрка MVČ

a inhalatorium. V prvním a druhém patře se nacházelo více než 100 (jedno a dvouložkových) moderně vybavených pokojů, vytápěných v chladném počasí. Pokoje měly balkony na jihovýchod s výhledem na lázeňský park a Krkonoše a Orlické hory. K dispozici pacientům byl nezbytný výtah.

Inhalátory pro chladnou inhalaci, zn. Humana a Desikta, 30. léta 20. století, Sbíрка MVČ

K ubytování byly také určeny vily umístěné v lázeňském parku, které nabízely ubytování ve více než 200 pokojích, s balkony nebo zasklenými terasami, ve většině z nich bylo ústřední topení a elektrické osvětlení.

Vzhledem k narůstající návštěvnosti lázní byl postaven moderní společenský dům s restaurací kavárnou a vinárnou. Nadstandardní výhled do lázeňského parku a klubovny se stupňovitými terasami představovaly komfort i pro nejnáročnější hosty. I zde byla k dispozici dietní strava připravovaná odborníky.

Lázně – společenské vyžití

Návštěvníci lázní, pacienti a jejich blízcí, využívali také bohatou nabídku společenského vyžití, které lázeňská střediska nabízela. Ve Velichovkách jste tak mohli navštívit lázeňský biograf nebo divadlo, knihovnu, společenský sál, kde se konaly dvakrát týdně taneční večery, denně koncerty

Inhalátor pro horkou páru, elektrický, cca 30. léta 20. století, Sbíрка MVČ

lázeňského orchestru, který vystupoval i v rozlehlém lázeňském parku s promenádními koncerty.

V lázeňském parku bylo pro hosty vybudováno koupaliště s velkým bazénem, písčitou pláží, skokanskou věží, krytými kabinkami a šatnami. Unikátem byl přítok předehříváné vody zajišťující koupání i v chladnějším počasí. Sportovní vyžití doplnilo hřiště pro volejbal nebo tenisový kurt. Okolí Velichovek lákalo nejen k procházkám, ale také k výletům např. na Kuks, do Babiččina údolí, na Zvičinu. Pro lázeňské hosty byly pořádány i autokarové zájezdy na přání. Výhodou lázeňského letoviska byla blízká železniční stanice dráhy Josefov – Jaroměř, ze které byla zajištěna autobusová doprava přímo do lázní.

Upomínkový předmět – sklenička s motivem Lázní Velichovky, cca 20.–30. léta 20. století

Upomínkový předmět – hrnek s motivem Lázní Velichovky, cca 20.–30. léta 20. století

Hostům, kteří dorazili vlastním vozem, byly k dispozici kryté garáže a umývárna vozů.

Inhalace – léčba

Tento díl seriálu přináší informace o dalším typu zdravotní pomůcky využívané v oblasti péče o zdraví dané doby – inhalátorech.

Léčba onemocnění dýchacích cest probíhala v lázeňském letovisku Velichovky ve zvláštní místnosti nazývané „inhalatorium“. Inhalace působila léčivě a přinášela úlevu při kašli, bronchitidě, zánětům nosohltanu, průdušek, proti rýmě, chřipce, bolestech dutin.

Využívaly se dva typy inhalačních přístrojů – inhalátory pro chladnou inhalaci a přístroje pro horkou páru.

Inhalační přístroje pro chladnou inhalaci

Inhalátory známých značek např. zn. Desikta a Humana obsahovaly skleněný inhalátor s nosním skleněným nástavcem a nálevkou a pryžové dmychadlo – balónek ke stlačování vzduchu. Využívala se eukalyptová „blaho-esence“, resp. výtažky z australského stromu blahovičnick (Eukalyptus

Globulus). Pražská firma Humana dodávala nejmodernější přístroje a zdravotnické pomůcky i do lázeňských míst.

Inhalační přístroje pro horkou páru

Inhalace horké páry z vodní lázně obohacené o oleje nebo byliny patřila k oblíbeným způsobem léčby nachlazení. V meziválečném období měli nemocní k dispozici také elektrické inhalátory.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Použitá literatura:

Almanach léčebných míst, lázní a letních sídel českých. Praha: Eduard Grégr, 1899.

Almanach lázeňské republiky Československé. Praha. Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, 1920. *Lázně Velichovky u Jaroměře.* Slaný: Veveslavín, nedatováno.

Lázně Velichovky. Informační tiskovina. 30. léta 20. století. Historické fotografie a tiskoviny: Sběrka MVČ

Kam za kulturou v Hradci Králové

	<p>22. 6.–3. 9. 2023 Východočeský výtvarný salon</p>
	<p>28. 4. 2023–3. 9. 2023 Doteky Afriky – výstava fotografií tlapek a srstí afrických zvířat, autor Martin Veselý a jeho dcera Anežka</p> <p>17. 6.–12. 11. 2023 Měnící se svět – výstava sezóny – poslední lovci a první zemědělci (nejen) ve východních Čechách</p> <p>stálá expozice Cesty města – pohled do historie města Hradec Králové od pravěku až po období první republiky</p>

HRADEC KRÁLOVÉ VE FOTOGRAFIÍCH

Část 2. Kouzlo starých obchodů –
Módní svět konfekce

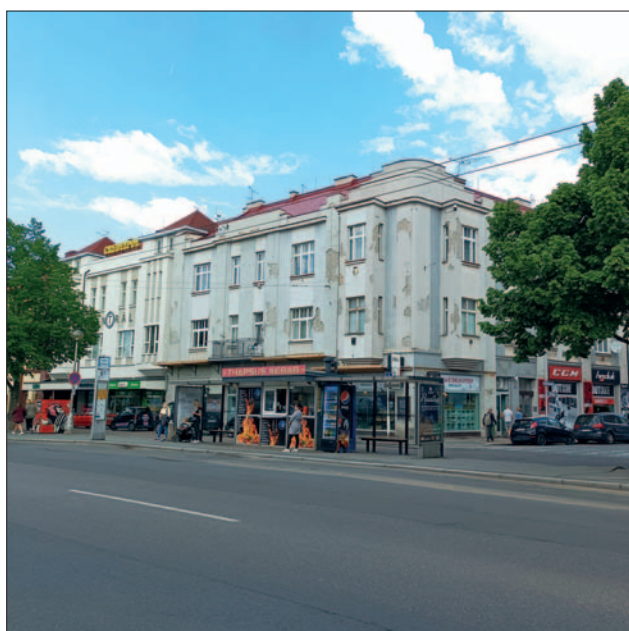
Obchod Nehera, Oděvní služba, nároží Karlovy třídy a Škroupovy ulice, 30. léta 20. století, Sběrka MVČ

Vedle produkce mnoha módních salonů nebo drobných živnostníků – švadlen a krejčích, se v období první republiky rozšířila konfekce. Konfekci začaly produkovat krejčovské firmy nejprve v malých sériích, hromadná výroba oděvů a oděvních doplňků nastala ve druhé polovině třicátých let. Docházelo totiž k modernizaci procesu tovární konfekční výroby, což znamenalo zlevnění produkce a zlepšení kvality zpracování. V nabídce byly oděvy v několika kvalitativních a cenových hladinách, takže se produkce dostala k mnohem většímu počtu zákazníků. Firmy nabízely nejen hotové oděvy, ale také oděvní doplňky, obuv nebo dokonce širokou nabídku služeb např. úpravy, opravy nebo žehlení oděvů atd.

Také v Hradci Králové se v meziválečném období prodej konfekce výrazně rozšířil, ve městě měly svoje filiálky velké firmy např. Nehera, Oděvní služba nebo Vlček – Oděvní velkozávody. Obchod Jana Nehery fungoval na nároží Karlovy třídy a Škroupovy ulice čp. 469, v domě továrníka Shuherského. Firma Vlček nabízela svým zákazníkům a zákazníkům také vlastní časopis s přehledem módních trendů konfekčního zboží. Obchod měla firma pravděpodobně nejprve v Mostecké ulici čp. 303, koncem 30. let sídlila ve Švehlově ulici čp. 393. Z místních obchodníků, kteří vedle módního nebo galanterního zboží nabízeli i ve velkém pánskou, dámskou a dětskou konfekci, jmenujme například Jana Nováka v Palackého ulici (dnes V Kopečku) čp. 80, kterého zde vystřídal v meziválečném období Josef Pavelka, který

vedl zmodernizovaný obchod Old England. Filiálku měla jeho firma i na Pražském Předměstí na Husově třídě čp. 448.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Historické fotografie: Sběrka MVČ*

Nároží třídy Karla IV. a Škroupovy ulice, 2023

Obchod Old England, Josef Pavelka, 30. léta 20. století, Sběrka MVČ

Detail původního obchodu Old England, 2023

Obchod s konfekcí, Jan Novák, Palackého (dnes V Kopečku), poč. 20. století, Sběrka MVČ

Reklamní pohlednice Nehera, 30. léta 20. století, Sběrka MVČ

Ulice V Kopečku čp. 80, 2023

Obchod Oděvních velkozávodů Vlček, Mostecká ulice, cca 30. léta 20. století, Sbírká MVČ

Mostecká ulice, 2023

Základní a Mateřská škola při Fakultní nemocnici HK

Jako tradičně i letos naše škola od Velikonoc udržuje jarní náladu a využívá každou příležitost k prožitkům radosti z probouzející se přírody. Hned prvním námětem pro následující jarní uměleckou činnost byla oslava čarodějnic. Některé zaměstnankyně tyto role krásně ztvárnily, nejen díky svým převlekům, ale i svým dováděním, ke kterému se připojil i ošetřovatelský personál, až vznikl pravý čarodějnický rej sloužící jako perfektní pozadí pro výtvarné vyžití dětí při tvorbě různorodých dekorací s motivem čarodějnic.

Po tomto reji bylo potřeba smýt z rukou všechny hříchy, čehož jsme využili připomenutím Dne hygieny rukou, neboť i když je covidová epidemie za námi, stále na nás číhá mnoho nebezpečných infekcí, kterým se však díky správné hygieně rukou můžeme vyhnout.

Další úžasné tvoření naplněné různými druhy práníčků a dekorací s motivem květů a srdíček probíhalo ve spojení s oslavou Dne matek, na které s dětmi byly vedeny rozhovory o důležitosti rodiny, rodinných vztahů a zdůrazněna úloha maminek, protože jsou to právě ony, které svou láskyplnou péčí dávají dětem pocit jistoty.

Naše děti nemohou sice cvrkat kuličky do důlků v hlíně (na rozdíl od většiny dětí, které tuto tradiční jarní hru jistě upřednostňují před fukáním na obrazovku mobilu), ale hlíny se přesto dotýkají a to s uměleckým způsobem – při modelování keramických dekorací v rámci keramických dílen. Svě výrobky vypálené v naší peci si děti mohou odnést domů a podarovat i své blízké.

Úsilí a tvořivost všech pedagogických pracovníků naší školy ocenila i Česká školní inspekce, která nás v květnu poctila svou návštěvou. Inspektorky velmi kladně hodnotily naše pečlivě připravované a rozmanité vzdělávací aktivity v MŠ, ZŠ i školním klubu a měly možnost na vlastní oči vidět nutnost individuálního přístupu dle dané léčby a obdivovaly naši schopnost flexibility a improvizace skloubenou s perfektním plněním výchovně-vzdělávacích cílů, včetně moderních přístupů rozvíjejících například čtenářskou gramotnost a kritické myšlení.

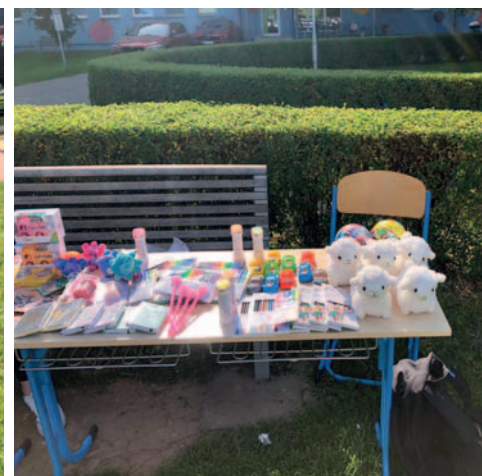
V rámci ŠABLON III proběhl v odpoledních hodinách projektový den – Lapače snů. Dle indické legendy je tato dekorace funkční pomůckou k občerstvujícímu spánku – noční můry totiž zůstanou na tkací síti a zmizí do prvního svítání, dobré sny pak sklouznou zpět do mysli spícího. KRUH symbolizuje svět a vesmír a chrání kamínek uprostřed – vlastní já člověka. SÍTKA chrání před negativní energií a těžkými sny. Ty zabloudí v pavučince a uzlíčích a nedostanou se ke kamínku – do energetického pole člověka. Špatné sny se odrážejí. Dobré nebo poučné se propouštějí a sklouznou do vědomí snícího. PEŘÍČKA zachycují vesmírnou energii a sny a filtrují je od všeho nežádoucího. Omotávání kruhu zvládli samostatně i ti nejmladší (metoda samostatná práce), každý pracoval svým tempem, ale značné problémy způsobovalo neposedné klubíčko provázku, které žákům utíkalo a rozmotávalo se, takže jsme si občas museli pomoci spoje-

ním gumičkou (metoda kooperace). Starší žáci dokonce pochopili a zvládli techniku šité krajky, používanou k výpletu pavučiny, mladší provlékali přízi skrz kruh mezi protilehlými stranami a vytvářeli tak pavučinu tímto jednodušším způsobem. Hotové vlastnoručně vyrobené lapače si potom hrdě odnášeli do svých pokojů, aby si je pověsili nad postel a vyzkoušeli, jak fungují.

Travní plocha před dětskou klinikou se 1. 6. proměnila v dětský ráj se spoustou atrakcí, soutěží a odměn připravených nemocniční školou na oslavu Dne dětí – hod kroužkem na cíl, krmení housenek, šest ran do klobouku, míček na lžici, soutěžení s autíčky, lovení rybiček a další. Akce byla zahájena proslavem zdravotních klaunů, zúčastnily se jí všechny děti, jimž to jejich zdravotní stav dovolil, některé byly i dovezené na vozících. Děti, kterým nebylo ze zdravotních důvodů dovoleno opustit kliniku a užít si radost z her i z krásného slunečního počasí, byly nemocniční školou obdarovány na jednotlivých odděleních. Poděkování za spolupráci v roli herních asistentek si zaslouží děvčata z organizace Dobrovolník a ze SZŠ v HK a poděkování za sponzorování odměn pro děti patří firmě AGFood a Magistrátu města Hradec Králové.

Mgr. Dana Morávková

Východočeský výtvarný salon

Unie výtvarných umělců Hradec Králové
Univerzita Karlova
Lékařská fakulta Hradec Králové

Budova knihovny LFUK
Hradec Králové
Na Hradě 91/13
otevřeno po - pá 10:00 - 18:00

Čestný host:
ak. malíř
Josef Velčovský

22/6 - 3/9/2023
Hradec Králové

Vernisáž: 21/6/2023/17:00

Marius Pedersen

EOP
OPATOVICKÁ
ENERGIE

enteria
KAPALINOVÉ ÚPRAVY

UKASE
KRAJSKÝ ÚŘAD